Provincie Zeeland

Provinciale Staten

Notulen van 25 september 2015

(vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op 6 november 2015)

1. Opening en berichten van verhindering 1
2. Mededelingen 1
3. Vaststellen agenda 1
4. Vaststellen notulen 1
5. Afscheid vertrekkende statenleden 1
6. Brief van de heer M.A. Otte aan de CdK van 9 juni over zijn afscheid als statenlid .....(15008512) 1
7. Brief van mevrouw A. Evertz aan de CdK van 19 augustus 2015 over afscheid als statenlid (15012914) 2
8. Benoeming en beëdiging nieuwe statenleden 5
9. Ingekomen stukken 5
10. Brief SCEZ van 2 september 2015 over het niet toepassen van indexering subsidie 2015 ..(15012656) 5
11. Conceptbrief PS aan PSP'92 van 6 augustus 2015 over financiering politieke partijen .....(15013295) 6
12. Aanbieding rapport van Rekenkamer Zeeland "Europese subsidies in Zeeland" 6
13. Ingekomen stukken GS en CvdK 6
14. Brief GS van 16 juni 2015 met Omgevingsbalans 2015 .....(15018778) 7
15. Brief GS van 15 september 2015 over hoogspanningsstation Rilland .....(15013222) 7
16. Brief GS van 15 september 2015 over beëindiging juridisch geschil met Hoondert inzake nadeelcompensatie-omrijschade .....(15013067) 7
17. Hamerstukken 7
18. Statenvoorstel Startnotitie Nota Vastgoed ..... (UITV-001) 7
19. Statenvoorstel 8e begrotingswijziging provincie Zeeland ..... (SERV-002) 7
20. Statenvoorstel Voordracht leden bestuur GR Zeeland Seaports ..... (GST-003) 7
21. Statenvoorstel Verordening elektronische kennisgeving Zeeland ..... (SERV-004) 7
22. Statenvoorstel Planning vergaderingen Provinciale Staten 2016 ..... (SGR-11) 7
23. Statenvoorstel 10e begrotingswijziging provincie Zeeland ..... (FIN-015) 7
24. Voorstellen 7
25. Statenvoorstel Ontwerp-inpassingsplan hoogspanningsstation Rilland ..... (BLD-215) 7
26. Vragensessie 10
27. Vragen van de heer Verburg over de brief van de Raad voor de financiële verhoudingen van 15 juli 2015 met rapport "Grond, geld en gemeenten". 10
28. Moties niet behorend bij een agendapunt 11
29. Motie van het lid Kooman over de doorstroming van het verkeer door en nabij de Sluiskiltunnel 11
30. Motie van de leden Van Hertum, Van Tilborg, Schonis, Van den Berge, Van Dijk, Temmink, Van 't Westeinde, Rijksen-Blok, Willemse, Faasse en Babijn, over een OV-jongerenkaart voor minderjarige MBO'ers. 13
31. Motie van het lid Babijn over behoud van het huidige provincielogo 16
32. Motie van de leden Van Unen, Veraart en Willemse, luidende: 19
33. Motie van de leden Kool-Blokland, Bierens, Dorst, Pijpelink, Faasse, Haaze en Verburg, luidende: 19
34. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd 31
35. Sluiting 31

Zevende vergadering van de Provinciale Staten van Zeeland

(Zittingsperiode 2015-2019)

vrijdag, 25 september 2015

Voorzitter: de heer drs. J.M.M. Polman, commissaris van de Koning in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden F. Babijn, C.L.M. van den Berge, C. van Beveren, C.W. Bierens, J. Boerjan, ing. J.J. van Burg MSc, P. van Dijk, A.I.G. Dorst, mr. A. Evertz, drs. M.J. Faasse, mr. H.J. van Geesbergen, A.J. Geluk, dr. T. van Gent, drs. ing. R.M. Haaze, dr. A.M.M. van Haperen, ir. N. Heerkens, J.A.M. van Hertum MA, J.L. Kool-Blokland, C.V.A. Kooman, P.C.A. de Milliano-van den Hemel, M.A. Otte BSc, J.R. Oudeman, A. Pijpelink, G.D. Roeland, drs. R. Ruissen, mr. ing. R.A.J. Schonis, G.W.A. Temmink, R. van Tilborg, ir. S.H.J. Tuinder, G. van Unen, P.L.E. van Veen-de Rechter, drs. J. van de Velde, A.G.M. Veraart MA, J.H. Verburg, R.A. Viergever, ing. J.L. de Visser, M.A. van 't Westeinde, W. Willemse en R.L.J.M de Wit , tezamen 39 leden, alsmede de heer drs. P. Joosse, griffier der Staten.

Tijdens deze vergadering wordt afscheid genomen van de leden Evertz en Otte en worden als lid toegelaten: de heer ing. E. Erbisim en mevrouw M. Rijksen-Blok.

Verder zijn aanwezig mevrouw C.M.M. Schönknecht-Vermeulen en de heren drs. J. de Bat, A.J. van der Maas en drs. B.J. de Reu, leden van Gedeputeerde Staten.

1. Opening en berichten van verhindering

Opening: 09.30 uur.

De **voorzitter.** Leden van Provinciale en Gedeputeerde Staten, medewerkers van de griffie en van de ambtelijke organisatie, belangstellenden op de publieke tribune, vertegenwoordigers van de media en degenen die ons thuis via internet volgen, hartelijk welkom bij deze vergadering van Provinciale Staten. In het bijzonder heet ik welkom vrienden en familieleden van afscheid nemende en komende statenleden. Wij nemen vandaag afscheid van twee zeer gerespecteerde leden en heten twee nieuwe leden welkom.

Er zijn geen berichten van verhindering.

2. Mededelingen

De **voorzitter.** Dames en heren. Op uw tafel treft u een gedrukt exemplaar van de concept-begroting-2016 aan. Verder constateer ik dat wij vandaag gebruik mogen maken van een appeltje voor de dorst. Rinus van 't Westeinde is zo aardig geweest om uit zijn achtertuin een kist appels mee te nemen.

3. Vaststellen agenda

De **voorzitter.** Zojuist is in het Presidium gebleken dat het onder agendapunt "Voorstellen" vermelde statenvoorstel 10e begrotingswijziging provincie Zeeland (FIN-015) --het betreft de afwikkeling van een geschillenprocedure-- kan worden beschouwd als een hamerstuk. Ik stel daarom voor om dit statenvoorstel aan het agendapunt "Hamerstukken" toe te voegen.

Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

4. Vaststellen notulen

De notulen van de vergaderingen van 3 en 10 juli 2015 worden vastgesteld.

5. Afscheid vertrekkende statenleden

6. Brief van de heer M.A. Otte aan de CdK van 9 juni over zijn afscheid als statenlid (15008512)

De **voorzitter.** Martin, als je op een zo jeugdige leeftijd lid wordt van Provinciale Staten, zou je denken dat je veertig, vijftig jaar mee zou kunnen als statenlid... Wij hebben jou als jongste statenlid verwelkomd en wij zeggen je ook gedag als jongste statenlid. Dat is zeer bijzonder, ook voor jezelf, omdat je eigenlijk de ambitie hebt om gewoon door

te gaan. Dat is ook naar voren gekomen uit de brief die je hebt gestuurd en waarin je hebt uitgelegd waarom je na één jaar afscheid moet nemen en waarin je daarvoor begrip vraagt. Je gaat in Nice studeren bij één van de meest excellente instituten, om je op het terrein van "finance" verder te bekwamen. Helaas hebben wij geen provinciale helikopter waarmee we je elke dag heen en weer zouden kunnen laten vliegen, maar menigeen had dat er graag voor overgehad.

We hebben je het afgelopen jaar leren kennen als een heel betrokken, deskundig en aimabel statenlid, dat zich in de zaken verdiepte, wist waar hij het over had en op heel korte termijn met gezag respect afdwong, niet alleen binnen de eigen partij, maar ook bij andere partijen. Dat is heel bijzonder en het geeft aan dat je niet alleen bij de zaken betrokken bent maar ook talent hebt, politiek talent, niet alleen om gelijk te hebben maar ook om het zoveel mogelijk te krijgen.

Martin, ook al continueer je nu niet je politieke carrière in Zeeland, als wij een voorspelling mogen doen: wij hopen niet alleen maar verwachten ook dat je terug zult keren. Ik kan dat zo zeggen omdat ik in je brief een passage heb gelezen waarin je dit min of meer aankondigt. Je schrijft: "De provincie heeft mijn identiteit en karakter gevormd. Ik ben er dan ook vast van overtuigd dat ik in de toekomst terug zal keren naar deze mooie provincie". Welnu, dat is een blijk van de belangstelling die je hebt gekregen en nog steeds hebt voor politiek, wat je op dat terrein beweeg en je beroert.

Je was lid van de commissie-economie, maar als je deel uitmaakt van een kleine fractie moet je generalist zijn en dat heb je ook waargemaakt. Immers, op verschillende terreinen heb je het woord gevoerd. Je politieke loopbaan begon al vóór je statenlid werd; je was vijftien toe je lid werd van het Jongerenplatform van de ChristenUnie. Toen je zeventien was, stond je in Reimerswaal als kandidaat voor de gemeenteraadsverkiezingen op de derde plaats. Een jaar later werd je lid van het bestuur van de landelijke jongerenvereniging van de ChristenUnie. In 2011 was je vice-voorzitter van de club die voor de ChristenUnie de campagne ging doen voor de provinciale verkiezingen. Zoals bekend is, nam je het vorige jaar de plaats in van Arjan Beekman die in Middelburg wethouder werd.

Het is niet vreemd dat bij het statenwerk economie en financiën het hart van jouw betrokkenheid hebben gevormd. Dat heeft immers alles te maken met jouw belangstelling voor die terreinen. Wat mijns inziens het belangrijkste is geweest, is jouw drive om het voor jongeren in Zeeland aantrekkelijk te houden. Dat vraagt om werkgelegenheid en een sterke economie. Je was er zelf een voorbeeld van dat jongeren heel goed elders kunnen studeren en toch hier hun wortels hebben en houden, hier kunnen blijven wonen. Mobiliteit is mogelijk; in de omgeving waar je sterk bent gevormd, kun je je vleugels uitslaan, ook waar het gaat om andere onderwijsinstellingen. Nu valt het even niet mee, Martin, omdat je naar Nice gaat, maar wij weten zeker dat je terugkomt. Zeer bedankt voor datgene wat je hier hebt gedaan.

(applaus)

(De voorzitter overhandigt de heer Otte een boeket.)

De heer **Otte** (CU). Voorzitter, dames en heren. Ongeveer een jaar geleden stond ik hier voor de eerste keer. Het is een heel korte periode geweest dat ik hier als statenlid actief mocht zijn, maar het was voor mij wél een heel mooie en leerzame periode. Zo heb ik het ervaren.

Ik ben hier, in Zeeland, geboren en getogen. Het was voor mij dan ook een eer om hier als volksvertegenwoordiger te dienen. Bovenal is Zeeland een provincie met een eigen identiteit en ik vind het mooi daar mede vorm aan te mogen geven.

Graag wil ik mijn collega's-statenleden bedanken. Het was bijzonder om als jongste statenlid in deze zaal aan te treden, maar ik ben hartelijk ontvangen en welkom geheten. Iedereen stond open voor samenwerking. Daarvoor wil ik jullie, collega's, bedanken. Ook de mensen van de griffie en de ambtelijke organisatie dank ik voor alle ondersteuning.

Het is een moeilijke keuze geweest die tot dit afscheid heeft geleid. Ik vind politiek leuk en ik hou ervan om met mensen bezig te zijn, om over de toekomst na te denken en om na te denken over de wijze waarop wij die toekomst gezamenlijk vorm kunnen geven. Echter, soms moet je moeilijke keuzes maken en afscheid nemen, en dat heb ik gedaan.

Ik ga het werk in de Staten missen. Voorzitter, collega's, nogmaals hartelijk dank voor de samenwerking. Ik wens jullie alle goeds toe.

(applaus)

7. Brief van mevrouw A. Evertz aan de CdK van 19 augustus 2015 over afscheid als statenlid (15012914)

De **voorzitter.** Dames en heren. Vandaag nemen wij ook afscheid van Annebeth Evertz, die vanaf maart 2007 lid van onze Staten is geweest. Zij heeft in die periode ontzettend veel gedaan voor haar partij en voor Zeeland waaraan zij zo verknocht is. Koudekerke, Vlissingen, Kapelle, het is een soort

driehoek, Annebeth, waarin jij en je familie sporen hebben en waar je hart ligt.

Je was van 2007 tot 2011 voorzitter van de commissie-welzijn en lid van de commissie-economie. Voorts was je lid van de commissie-bestuur, financiën en welzijn tot 2015, en je was fractievoorzitter vanaf 2011. Het is bijzonder dat je dit alles hebt gedaan naast "thuis, familie en werk".

Ik was burgemeester van Bergen op Zoom toen de vacature van commissaris van de Koning in Zeeland bekend werd, en het eerste wat ik toen dacht was: kan ik dat wel maken vanwege Annebeth? Het is toch wel heel bijzonder wanneer je in een dergelijke procedure wordt geconfronteerd met een fractievoorzitter die tegelijkertijd één van je beste medewerkers is. Welnu, Annebeth, ook in die situatie gaf je blijk van je professionaliteit. Die procedure was geheim. Ik zeg daar dan ook verder niets over, maar wel kan ik zeggen dat je mij daarbij het vuur aan de schenen kon leggen. Dat is zoals het hoort. Als fractievoorzitter heb je met grote professionaliteit niet alleen dát maar ook al het andere gedaan.

Wij weten dat het een grote opgave is om niet alleen je fractie te leiden maar ook om, als coalitiepartij, op de politiek belangrijke momenten de verbinding te zoeken en daarbij je fractie op één lijn te krijgen. Vaak moet worden afgewogen wat het waard is om het op belangrijke momenten met elkaar eens te worden. Je moet in dat proces kunnen bewegen en de achterban op één lijn krijgen, zodat je met gezag kunt bouwen aan datgene wat je zelf ziet als het belang van Zeeland. Dat heeft voor jou, Annebeth, altijd in belangrijke mate voorop gestaan. Je deed alles met overtuiging in het belang van onze provincie.

Je hebt je als volksvertegenwoordiger enorm ingezet en je bent als een sterk betrokken en deskundig statenlid bekend geraakt. Je hebt daarbij je beroep als jurist niet verloochend, hetgeen heel goed is geweest omdat je ook vanuit die invalshoek velen scherp hebt gehouden. Wat je wil, kan niet altijd maar datgene wat je wil dat gebeurt, kun je wél realiseren als je op een verstandige, soms creatieve manier met regels omgaat... Met andere woorden: geen "versteende" jurist, maar een verstandig antwoord op de vraag: hoe kunnen we rechtsregels gebruiken om onze politieke doelen te bereiken? Dat heeft jou getekend, met rust, met betrokkenheid, met overtuiging en met het gevoel dat je het goed meent en goed doet. Op die manier heb je veel respect afgedwongen bij de Staten en ook bij mensen buiten deze politieke arena.

Het is bijzonder geweest dat je dit allemaal hebt kunnen doen naast je drukke baan. Ik weet dat ze in Bergen op Zoom heel blij zijn dat je nu wellicht nóg meer tijd hebt om je daar in te zetten. Als fractievoorzitter heb je soms verschillende ballen in de lucht moeten houden; er zijn spannende momenten geweest. Wij weten dat politiek persoonlijk is en met emoties gepaard gaat. Het is de kunst om overeind te blijven, in de kern wetend waarvoor je het doet. Welnu, dat is de instelling die je altijd hebt uitgestraald en waarmee je onvoorstelbaar veel, óók voor je partij, hebt bereikt.

Er zijn veel zaken waarmee jij je hebt beziggehouden. Eigenlijk is het te veel om op te noemen. Wat een belangrijke rode draad is geweest, is je inzet in verband met de ziekenhuisproblematiek en de leefbaarheid van kleine kernen. Ook als het ging om onderwerpen ten aanzien waarvan de provincie niet direct een bevoegdheid of verantwoordelijkheid had --maar waarvan je vond dat ze voor Zeeland belangrijk waren-- zette je ze op de agenda, niet alleen om erover te spreken maar ook om er met anderen, die er meer direct over gingen, tot een gezamenlijke agenda te komen. Dat heeft jouw betrokkenheid, als Zeeuwse, getekend.

Je hebt veel belangrijke zaken op de agenda gezet en tot uitvoering gebracht, waarbij werd onderstreept dat het een goede zaak is dat er een provinciaal bestuur is dat duwtjes geeft, verbindt en coördineert, zulks in het belang van de Zeeuwse inwoners. Ik heb de Zeeuwse zorg al genoemd en herinner aan je oproep om de aantrekkingskracht van de Zeeuwse steden te vergroten. Daarnaast heb je gewezen op het belang van de implementatie van de "slimme kracht" van Zeeland. Op alle politieke terreinen heb je ervoor gezorgd -- ook al maakte je fractie deel uit van de coalitie-- dat de PvdA haar profiel behield.

Voor dit alles, Annebeth, wil ik je hartelijk bedanken. Het ga je zeer goed, ook thuis met Arthur en je zoon. Ik hoop van harte dat dit niet een eeuwig vaarwel van de politiek is. Je blijft de politieke ontwikkelingen volgen en wie weet is er ooit een comeback, als de omstandigheden daarvoor daar zijn. Nogmaals: namens ons allen heel veel dank voor datgene wat je voor de provincie Zeeland hebt gedaan.

(applaus)

(De voorzitter overhandigt mevrouw Evertz een boeket)

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter, de laatste keer... Ik heb voor de Staten toch weer een epistel gemaakt en ik hoop dat u mij een beetje de tijd gunt...

Ik zal de Abdij missen, vooral in verband met de rituele hectiek rondom de statenvergadering. Op zo'n vrijdagochtend start ik altijd met de vraag: heb ik wel een parkeerplek achter de griffie? Het is een voor statenleden een zeer geliefde plek om daar hun auto te parkeren. Wie het eerst komt, die het eerst maalt. Ik was altijd later dan menige collega en trof dan ook vaak een vol terrein aan. Dan maar een beetje parkeren in de groenstrook, dwars tegen

andere auto's in die er dan ook niet meer uit konden... Menige narcis geknakt... Excuus daarvoor, voorzitter.

Daarna snel naar de Abdij lopen, even genieten van de stilte op het Abdijplein en dan een sprint de trap op, naar binnen, richting statenzaal, de presentielijst tekenen en het geroezemoes van de collega's in. "Goede morgen, Annebeth, heb je nog naar die motie kunnen kijken?" "Hé, Annebeth, goede morgen, hier is de geannoteerde agenda, en nu moet je naar het Presidium; we zien elkaar zo wel.".

De opening van de statenvergadering door u, voorzitter, en de spanning of mijn betoog wel goed in elkaar zit. Krijg ik niet te veel interrupties? Dat dossier beheers ik nog niet helemáál. Op het moment suprême hoor ik u zeggen: "Het woord is aan mevrouw Evertz.". Ik loop naar het spreekgestoelte, met de daarbij behorende spanning en start mijn toespraak, of "troonrede", zoals voormalig statenlid Arjan Beekman het soms noemde. Vanuit mijn ooghoek houd ik de rechterkant van de zaal in de gaten. Daar is voor de PvdA hét gevaarlijke vak; de SP, D66, GroenLinks, de fracties die ik in de gaten moet houden. Ik zie de vinger van mevrouw Van Unen naar het knopje gaan... "Mevrouw Evertz", hoor ik...

Ger, je hebt het als voorzitter van de grootste oppositiefractie niet altijd gemakkelijk, maar ik bewonder je moed waarmee je tegenwicht biedt. Tegenwicht hoort immers bij democratie. Wij waren het niet altijd met elkaar eens, maar ik wil je bedanken voor de samenwerking. Wij hebben goed samengewerkt op het dossier-DELTA-energiebedrijf. Je stapte over je eigen schaduw heen, je zag het grote belang van het aanstellen van de zorgverkenner voor Zeeland in en je verleende daaraan je steun. Hierdoor kreeg het desbetreffende initiatiefvoorstel een meerderheid. Dat heb ik altijd in je gewaardeerd. Dank je wel, Ger. Ook wil ik mijn collega's van de andere oppositiepartijen bedanken voor hun prettige samenwerking. Ik zou het niet durven jullie te vergeten...

Voorzitter. Het Sloeweg-debacle leidde voor mij en mijn collega's-coalitiegenoten tot een loodzware tijd. Als een zwaard van Damocles hing de Sloeweg boven de coalitie-onderhandelingen. In die periode stond ik met de Sloeweg op en ging ik ermee naar bed. 's Nachts lag ik erover te malen. Het zwaard viel; dat was helaas onvermijdelijk. Ik kan u zeggen, voorzitter, dat het opzeggen van het vertrouwen in de projectgedeputeerde voor mij de zwaarste beslissing was die ik ooit als statenlid heb moeten nemen. Rationeel valt politieke verantwoordelijkheid goed uit te leggen, maar gevoelsmatig doe je iemand heel veel pijn door het opzeggen van het politieke vertrouwen.

Dat, voorzitter, maakt politiek tot een keihard vak. Maar, Kees, Goos en Patricia, wij hebben altijd, ondanks die zware Sloeweg-periode, de weg naar de oplossingen gevonden. Dat maakt onze samenwerking uniek. Ik wil jullie dan ook bedanken voor de goede en fijne samenwerking. En dat, voorzitter, geldt ook voor de leden van GS. Natuurlijk vergeet ik ook niet mijn collega-statenleden van de coalitiepartijen. Ik zou het niet durven... Bedankt voor de fijne samenwerking.

Na de statenvergadering liep ik vaak met Margreeth Trimpe, commissiegriffier, terug naar het gebouw van de griffie, waarachter mijn auto stond geparkeerd. Vaak bleven wij nog even voor het gebouw praten. U raadt het nooit, voorzitter, maar vaak hadden wij het dan over tuinieren. Margreeth weet er álles van en ik kon haar kennis goed gebruiken. Niet alleen van Margreeth, ook van alle andere griffiemedewerkers, Simon, Arendo, Liesbeth, Alma, Annemiek, Bella en Peter, de griffier, heb ik altijd veel steun en kennis gekregen om mijn statenlidmaatschap goed te kunnen uitoefen. Mijn grote dank hiervoor.

Verder vergeet ik natuurlijk ook de provinciale ambtenaren niet. Als ik belde werd ik altijd met deskundigheid geholpen. Dat geldt ook voor de gastvrije en deskundige zorg van de mensen van de facilitaire dienst. Heel veel dank hiervoor.

Ik rij naar huis, voorzitter, en onderweg heb ik Skyradio aan en overdenk ik het verloop van de statenvergadering. Moties en amendementen zijn ook namens onze fractie ingediend; artikel 44-vragen zijn gesteld; een initiatiefvoorstel is opgesteld en verdedigd; alle politieke instrumenten die ik tot mijn beschikking had, heb ik gebruikt om mijn invloed te kunnen uitoefenen. Soms lukte het, soms lukt het niet; it's all in the game.

Maar, voorzitter, ik heb nooit een toezegging aan Provinciale Staten kunnen doen. Op mijn wensenlijstje staat nog steeds: "Ik zeg u toe dat".... Het zijn van volksvertegenwoordiger is een vak. Dat vak leer je pas door er heel veel tijd en energie in te steken. Een paar jaar geleden sprak een man, samen met zijn echtgenote, mij in een winkel aan. "Ik heb u een keer op de televisie gezien; u bent toch politicus van de een of andere linkse partij?". Ik zei, trouw: "Ja, dat klopt; ik zit voor de Partij van de Arbeid in Provinciale Staten.". "Dan verdient u vast heel veel geld" zei de man tegen mij, "een paar ton per jaar zeker". Ik: "Nee, pardon, ik krijg een vergoeding voor het statenwerk, maar dat is echt geen paar ton per jaar.". "Ik geloof er niks van", zei de man, "politici zijn zakkenvullers en ze zijn nog corrupt ook.". "Nou, Piet!", zei zijn vrouw, "zoiets mag je niet zeggen!". "En toch heb ik gelijk", zei de man, "íemand moet het toch zeggen.". Ik was te verbaasd, voorzitter, om nog verder te reageren maar toen ik van de winkel naar mijn auto liep, besprong mij de verontwaardiging: nou ja, ál die tijd en energie die ik in mijn statenlidmaatschap steek om te proberen goeie dingen voor Zeeland te

bereiken... En dan krijg ik te horen dat politici "zakkenvullers" zijn...

Provinciale Staten van Zeeland, ik kom tot mijn toezegging. Ik treed uit de politiek maar ik zeg u toe dat ik, als gewone kiezer, mijn medekiezers keer op keer zal vertellen dat de volksvertegenwoordigers van Zeeland, ieder op eigen wijze en met eigen idealen, zich tot het uiterste inspannen om van Zeeland de mooiste provincie te maken.

Voorzitter. Ik rij mijn oprit op, stap uit de auto en doe de voordeur open. Ik hoor: "Hé mam, je bent al thuis!". "Ja, de statenvergadering verliep vrij vlot.". "Okay, moet je vanavond nog weg?" "Nee hoor, ik ben gewoon thuis.". "Super, mam.". "Graag gedaan, jongen.".

Het ga jullie allen goed. Ik dank jullie wel.

(applaus)

De **voorzitter.** Voor de vergadering voor enkele minuten wordt geschorst, stel ik in verband met het agendapunt "Benoeming en beëdiging nieuwe statenleden" een commissie van onderzoek naar de geloofsbrieven in, bestaande uit de volgende leden: mevrouw De Milliano, voorzitter, en de heren Temmink en De Visser. Mij blijkt dat zij hun benoeming aanvaarden.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

8. Benoeming en beëdiging nieuwe statenleden

De **voorzitter.** Ik geef het woord aan mevrouw De Milliano, voorzitter van de commissie van onderzoek naar de geloofsbrieven van de heer Erbisim en mevrouw Rijksen-Blok.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. De commissie heeft de geloofsbrieven van de heer ing. B. Erbisim en mevrouw M. Rijksen-Blok onderzocht en in orde bevonden. Zij adviseert de Staten dan ook hen toe te laten tot Provinciale Staten van Zeeland.

De **voorzitter.** Mij blijkt dat de Staten zich met dit advies kunnen verenigen, zodat kan worden overgegaan tot de installatie van beide nieuwe leden. Ik verzoek de aanwezigen om te gaan staan.

In handen van de voorzitter legt mevrouw Rijksen-Blok de volgende eed af:

"Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.".

De **voorzitter.** Ria Rijksen, van harte gefeliciteerd. Succes en plezier toegewenst bij het werk in onze Staten. Naast een boeket overhandig ik u het bekende speldje, want u bent nu ook formeel ambassadeur van Zeeland.

(applaus)

In handen van de voorzitter legt de heer Erbisim de volgende verklaring en belofte af:

"Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.".

De **voorzitter.** Van harte gefeliciteerd; welkom terug!

(De voorzitter overhandigt de heer Erbisim een boeket.)

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

9. Ingekomen stukken

10. Brief SCEZ van 2 september 2015 over het niet toepassen van indexering subsidie 2015 (15012656)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen in de

gezamenlijke commissievergadering, te houden op 16 oktober 2015.

11. Conceptbrief PS aan PSP'92 van 6 augustus 2015 over financiering politieke partijen (15013295)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, in te stemmen met het verzenden van deze brief.

12. Aanbieding rapport van Rekenkamer Zeeland "Europese subsidies in Zeeland"

De **voorzitter.** Geconcludeerd is dat het passend is om deze aanbieding in fysieke zin te laten plaatsvinden door het bestuur van de Rekenkamer. Wij zijn erover verheugd dat de voorzitter, Peter Castenmiller, aanwezig is om het rapport aan te bieden. Hem geef ik het woord.

De heer **Castenmiller**: Voorzitter, dames en heren. De Rekenkamer Zeeland heeft onderzoek gedaan naar het beleid van de provincie met betrekking tot de verwerving van Europese subsidies. Dat leek ons, mede in overleg met de Programmaraad, een nuttig idee omdat men vaak verschillende opvattingen en ideeën hoort over Europa en Brussel. Zo hoor je wel eens de opvatting dat er eerst in Brussel geld wordt opgehaald en dat de provincie pas daarna gaat nadenken wat er met dat geld kan worden gedaan. Daar hebben wij natuurlijk een nette onderzoeksvraag van gemaakt. Netjes geformuleerd luidt die vraag: In hoeverre sluit de verwerving van Europese subsidies aan bij het beleid van de provincie?

Daarnaast bestaat ook wel de indruk dat de verwerving van Europese subsidies alleen maar leidt tot ingewikkelde projecten waarvoor veel partners samen moeten worden gebracht en dat Brussel steeds maar weer moet worden verteld wat men aan het doen is, hetgeen leidt tot hoge verantwoordingslasten. Tegen die achtergrond heb je eigenlijk alleen maar meer last dan plezier van die Europese subsidies. De netjes geformuleerde onderzoeksvraag die hierbij past, is: Hoe verloopt de communicatie met ondernemers, kennisinstellingen, burgers en Europa zelf?

Welnu, voorzitter, wij hebben vastgesteld dat het beleid van de provincie leidend is bij de verwerving van subsidies. Dit betekent dat er een duidelijke verbinding wordt gemaakt tussen doelen die het provinciale bestuur zich heeft gesteld, en de wijze waarop Europese subsidies daaraan een bijdrage kunnen leveren.

De communicatie en de afstemming in het kader van deze projecten leveren inderdaad veel werk op, maar dat werk wordt zeker niet zonder resultaat verzet. Door de inzet van Europese gelden kunnen ambitieuzere projecten worden opgezet, worden innovaties sneller gerealiseerd en komt samenwerking tussen minder voor de hand liggende partners sneller tot stand.

Tegelijkertijd bleek inderdaad dat de administratieve lastendruk door velen als een belemmering wordt genoemd om deel te nemen aan Europese projecten. Er ontstaat daardoor zelfs een zekere mate van huiver om gebruik te maken van deze mogelijkheden. In het verlengde hiervan hebben wij een opschaling van projecten gesignaleerd. In de praktijk betekent dit dat voor kleine projecten de mogelijkheid van Europese subsidies verdwijnt.

Ten slotte wordt als gevolg van dit onderzoek geconstateerd dat de communicatie over Europese projecten diffuus en versnipperd is. Een gestructureerd overzicht van projecten, doelen en effecten ontbreekt.

Voorzitter. Wij verbinden, zoals gebruikelijk, een aantal aanbevelingen aan deze bevindingen. Zo adviseren wij om Provinciale Staten meer bij Europese subsidieprogramma's te betrekken. Daarnaast pleiten wij voor meer bewustwording en kennis over Europese programma's binnen de provinciale organisatie. Een derde aanbeveling houdt in dat het nuttig is om stil te staan bij de financiering van kleinschalige projecten. Als laatste doen wij de aanbeveling om binnen de organisatie één aanspreekpunt aan te wijzen waar de verantwoordelijkheid berust voor de communicatie over Europa en de resultaten van Europese projecten.

(De heer Castenmiller overhandigt het rapport aan de voorzitter.)

(applaus)

De **voorzitter.** Ik dank u zeer voor uw toelichting en de overhandiging van het rapport. Het is een relevant thema dat de Rekenkamer heeft gekozen.

Ik constateer dat de Staten er, overeenkomstig het afdoeningsvoorstel, mee kunnen instemmen dat het rapport voor behandeling wordt overgedragen aan de commissie-economie, zodat het de aandacht krijgt die het verdient.

13. Ingekomen stukken GS en CvdK

14. Brief GS van 16 juni 2015 met Omgevingsbalans 2015 (15018778)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief voor kennisgeving aan te nemen.

15. Brief GS van 15 september 2015 over hoogspanningsstation Rilland (15013222)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te betrekken bij de behandeling van statenvoorstel Ontwerp-inpassingsplan hoogspanningsstation Rilland (BLD-215).

16. Brief GS van 15 september 2015 over beëindiging juridisch geschil met Hoondert inzake nadeelcompensatie-omrijschade (15013067)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief de betrekken bij de behandeling van statenvoorstel 10e begrotingswijziging provincie Zeeland (FIN-015)

17. Hamerstukken

18. Statenvoorstel Startnotitie Nota Vastgoed (UITV-001)

19. Statenvoorstel 8e begrotingswijziging provincie Zeeland (SERV-002)

20. Statenvoorstel Voordracht leden bestuur GR Zeeland Seaports (GST-003)

21. Statenvoorstel Verordening elektronische kennisgeving Zeeland (SERV-004)

22. Statenvoorstel Planning vergaderingen Provinciale Staten 2016 (SGR-11)

23. Statenvoorstel 10e begrotingswijziging provincie Zeeland (FIN-015)

Deze voorstellen worden zonder discussie en zonder stemming aangenomen.

24. Voorstellen

25. Statenvoorstel Ontwerp-inpassingsplan hoogspanningsstation Rilland (BLD-215)

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Tijdens de laatste vergadering van de commissie-ruimte hebben wij onze mening over dit voorstel even voor ons gehouden, in afwachting van een toegezegde brief van TenneT. Die brief is ons vervolgens door het college toegezonden en handelt over het overstromingsrisico met betrekking tot het genoemde station. Bij dergelijke risico's draait het altijd om de kans. De kans dat zo'n station onder water komt te staan, is zeer gering maar statistieken betekenen óók dat het morgen kan gebeuren. Wij moeten er daarom goed bij stilstaan.

Uit de brief van TenneT blijkt dat, mocht het voorkomen dat daar water komt te staan --uiteraard hoopt niemand dat-- TenneT ervoor zorgt dat er medewerkers zijn die de zaak handmatig bedienen. Daarmee, voorzitter, zijn onze zorgen hierover weggenomen. Er kan dan immers op een goede manier worden gehandeld. Mijn fractie kan daarom instemmen met dit statenvoorstel dat erin voorziet dat er geen zienswijze wordt ingediend.

De heer **Geluk** (CDA). Voorzitter. Het is onze fractie duidelijk geworden dat een nieuw hoogspanningsstation bij Rilland nodig is om een robuuste koppeling tussen de huidige hoogspanningsverbinding en België mogelijk te maken. Deze voorziening is ook nodig voor een effectiever gebruik van de capaciteit van de huidige verbinding. Zoals wij al tijdens de commissievergadering hebben aangegeven, kunnen wij instemmen met het voorstel om geen zienswijze in te dienen, mits dit niet leidt tot een onomkeerbaar besluit met betrekking tot de aanleg van de nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding, met name wanneer dit ertoe zou leiden dat dit bovengronds gebeurt. Verder is ons nog steeds niet duidelijk hoe de inpassing in de omgeving ten zuiden van het station is voorzien. Dit zouden wij nog graag van de gedeputeerde vernemen.

Nogmaals onderstreep ik voorzitter, dat wij de bouw van dit nieuwe station niet los kunnen zien van de discussie over de nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding. Mijn fractie blijft benadrukken dat zij nog altijd niet overtuigd is van nut en noodzaak van deze aanleg. Mocht die aanleg toch noodzakelijk zijn, dan blijven wij bij ons verzoek aan de minister om de verbinding niet

bovengronds te realiseren. Een tracé door de Westerschelde geniet onze voorkeur, een tracé dat zoveel mogelijk onder water en ondergronds wordt gerealiseerd. Voldoende is bewezen dat dit technisch mogelijk is. Waarom zouden wij ons voor de komende honderd jaar op laten zadelen met een verouderde techniek als die nieuwe techniek er al is?

De **voorzitter.** Ik geef het woord aan mevrouw Heerkens die haar maidenspeech zal houden.

Mevrouw **Heerkens** (VVD). Voorzitter. Het college vraagt de Staten of zij ermee kunnen instemmen dat geen zienswijze wordt ingediend met betrekking tot het genoemde inpassingsplan. Het ministerie heeft in een nota van antwoord aangegeven dat met betrekking tot dit plan geen onomkeerbare stappen worden gezet in verband met de procedure voor de 380kV-hoogspanningsverbinding. Als gevolg hiervan kunnen wij het college volgen waar het gaat om zijn voorstel om geen zienswijze op het ontwerp-inpassingsplan in te dienen.

Vooruitlopend op de procedure voor de hoogspanningsverbinding merkt mijn fractie op dat zij niet graag grote tracés over land ziet, vooral niet wanneer er betaalbare alternatieven zijn. Ook afgezien van de landschappelijke impact en de mogelijke gezondheidsrisico's, vormen dergelijke tracés een beperking voor ruimtelijke en ook economische ontwikkelingen in hun omgeving. Met andere woorden: bovengronds, dus, alléén als het echt niet anders kan.

De VVD-fractie roept het college dan ook op om dit proces samen met gemeenten en andere belanghebbenden zorgvuldig in te gaan. Zorgvuldigheid is bovendien geboden om de belangen van inwoners en ondernemers te bewaken, voor wie de aanleg van dit tracé direct impact heeft. Daarnaast is zorgvuldige communicatie van belang, dus géén nieuwsbrieven over bovengrondse tracés terwijl daarvoor nog geen procedure is gevolgd.

Voorzitter. Mijn fractie roept het college op om kritisch te blijven waar het gaat om nut en noodzaak van het tracé en de mogelijke alternatieven. Zij zal in elk geval dit proces kritisch blijven volgen.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Voorzitter. Mijn fractie heeft zéker een kanttekening bij de 380kV-hoogspanningscentrale bij Rilland. Wij willen toch geen overhaaste beslissing, maar een zorgvuldige afweging? Deze nieuwe centrale geeft onrust bij inwoners en op basis van alternatieven kan een politieke keuze worden gemaakt. Als er alleen wordt gezegd: "We hebben een onderhoudsknelpunt en dus is dit nodig", is er géén alternatief. De term "een dringend onderhoudsknelpunt" roept de vraag op wat er gebeurt wanneer deze centrale er in 2017 níet is.

Voorzitter. Kan er niet worden gewacht totdat in het kader van het beleid nieuwe veiligheidseisen zijn vastgesteld? Een ouder ontwerp is ongewenst omdat de energiesector sterk in beweging is. Daarom is het nodig om de nieuwste inzichten toe te passen. TenneT heeft in 2013 een capaciteits- en kwaliteitsdocument opgesteld. Eind 2015 komt er een nieuw document. Ons lijkt het wijs om dat nieuwe document af te wachten --misschien levert dat nieuwe, bruikbare kennis op-- om pas daarna te beslissen over het ontwerp.

Is het wel verstandig, voorzitter, om ons door Den Haag onder druk te laten zetten om onze stroom-overcapaciteit aan België te leveren, hetgeen in 2017 het geval zou moeten zijn? Aangegeven wordt dat een robuustere centrale nodig is om aan België te kunnen leveren. Als achtergrondinformatie vermeld ik dat België een capaciteitsprobleem heeft, onder andere als gevolg van het tijdelijk stilleggen van twee kerncentrales, vanwege haarscheurtjes. Wat gebeurt er wanneer deze centrales, Tihange-2 en Doel-3, weer in gebruik worden genomen? Verder weten wij dat België in 2012 heeft besloten om de kerncentrales nog tien jaar, dus tot 2025, open te houden. Zou men dat nu zomaar opgeven? Het zou natuurlijk wel mooi zijn wanneer dat het geval zou zijn... Hoe hard is de afspraak dat België Zeeuwse stroom gaat afnemen? Is het mogelijk dat het een illusie blijkt te zijn dat DELTA deze stroom aan België door kan leveren?

Voorzitter. De SP-fractie wil niet voorbijgaan aan de bezwaren van inwoners, het college toch óók niet? Wat de procedure betreft vinden wij dat er, gelet op de geuite bezwaren, in een te korte tijd moet worden besloten. Wij willen als zienswijze meegeven dat alternatieven moeten worden onderzocht, waarna er een keuze kan worden gemaakt. Duidelijk is dat de gemeenteraad en de bevolking van Borsele vele argumenten aanvoeren tégen de komst van een hoogspanningscentrale volgens het nu voorliggende ontwerp. Wij willen dat het besluit hierover wordt uitgesteld en dat er serieuze alternatieven worden geboden.

Voorzitter. De SP-fractie verlangt dat er in dit proces genoeg tijd en ruimte wordt geboden om met inwoners, maatschappelijk betrokkenen en onafhankelijke kennisorganisaties na te gaan welk ontwerp of welke oplossing de minste schade veroorzaakt. Wij zijn dan ook verbaasd over het voorstel om géén zienswijze in te dienen. Natuurlijk hebben wij wél een zienswijze. De bezwaren van de gemeenteraad van Borsele zijn immers luid en duidelijk. Wij kunnen die bezwaren niet zomaar naast ons neerleggen en gewoon doorgaan. Wat doen wij met die bezwaren?

Verder zijn wij in verband met deze centrale bezorgd waar het gaat om de gezondheid van

mensen die dichtbij wonen. Gelden hier extra risico's voor kinderen, jonger dan 15 jaar? Vaak wordt gesproken over de gezondheidsrisico's als gevolg van elektromagnetische velden. Uit onderzoek is gebleken dat hoogspanning bij kinderen een verhoogde kans geeft op leukemie. Misschien kunnen mensen rustiger gaan slapen wanneer zij meer inzicht krijgen met behulp van een complete analyse van de maatschappelijke impact voor inwoners en de gevolgen voor landschap en natuur. Die analyse dient het resultaat te zijn van een volwaardige benadering en moet dus het héle "plaatje" weergeven, zodat mensen deze afweging kunnen meemaken.

Inmiddels gaat het om twee gescheiden trajecten: de centrale en de 380kV-verbinding. Het leek de SP-fractie handiger om deze voorzieningen gelijktijdig aan te leggen. De toelichting die wat dit betreft van Den Haag is verkregen, houdt in dat er gesplitst wordt omdat de centrale haast heeft. Voorzitter, "splitsing vanuit Den Haag"... Waar heb ik dat méér gehoord?

Wij hebben begrepen dat met het realiseren van deze centrale de variant van een ondergrondse verbinding niet wordt uitgesloten. Voorzitter, mijn fractie is hier duidelijk over. Wij gaan voor de optie van een ondergrondse verbinding en roepen het college op om dit te bewerkstelligen. Wij willen voorkomen dat er hoogspanningsmasten in het landschap staan. Dus: alternatieve voorstellen voor een up-to-date-centrale die met zijn tijd meegaat, en afweging van die voorstellen door Provinciale Staten op basis van duidelijke criteria die vooraf op papier zijn gezet. Er bestaat behoefte aan een knooppunt, maar de energiesector is in sneltreinvaart aan het veranderen. Wij zien dat er sprake is van haast, maar willen ook dat een duidelijk kader en heldere criteria worden vastgesteld aan de hand waarvan verschillende varianten kunnen worden getoetst. Op die manier kan aan de inwoners vertrouwen worden gegeven. Ik zou zeggen: laten wij dit goed en zorgvuldig doen.

De heer **Schonis** (D66). Voorzitter. Mevrouw Tuinder heeft het steeds over een "centrale", maar volgens mij hebben wij het nu over een inpassingsplan voor een schakelstatión. Dat is wezenlijk iets anders dan dat wij nu over een nieuwe elektriciteitscentrale zouden spreken.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Je zou ook kunnen zeggen dat het een transformatorhuis is.

De heer **Schonis** (D66). Dan wel een héél grote... In elk geval is het geen centrale.

Mevrouw **Tuinder** (SP). Voorzitter. Wij willen voorkomen dat er iets wordt neergezet dat al achterhaald is voordat het er staat.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Tegen het plan van de minister om een hoogspanningsstation te bouwen in Rilland heeft mijn fractie geen bezwaar. Het gaat hierbij om een vergroting van de capaciteit en dat is nodig in verband met zekerheid, veiligheid en de noodzaak van een meer robuuste verbinding met België. Het station wordt waarschijnlijk gerealiseerd op een verhoogd terrein, waarbij vooruit wordt gelopen op nieuwe regelgeving. Ook met de motivatie om bij dit inpassingsplan voor een nieuw station nog niet het inpassingsplan voor een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding te betrekken, kan mijn fractie uiteindelijk instemmen.

In de commissie is duidelijk geworden dat alleen al op grond van onderhoud en capaciteit dit extra station nodig is. Ook is duidelijk geworden dat dit een mogelijke ondergrondse toevoer vanaf het nog te bouwen windpark op den duur niet in de weg staat. Daarover komen wij later nog te spreken. Ik kan nu al zeggen dat ook GroenLinks voorstander is van een ondergrondse en onder water toevoer.

Mijn fractie kan instemmen met het voorliggende voorstel. Wat ons betreft behoeft er geen zienswijze te geformuleerd.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Wij spreken bij de behandeling van dit voorstel over een soort drietrapsraket. Allereerst gaat het om het schakelstation, vervolgens om de 380kV-leiding en ten slotte om de aanlanding van windenergie van zee. Het zijn drie stappen en de fractie van de SP bepleit om ze in één keer aan te pakken.

Voorzitter. De noodzaak om het schakelstation nu te realiseren op een manier die toekomstbestendig is --verhoogd en ook overigens overeenkomstig de veiligheidsnormen-- is er wel degelijk. Eigenlijk kan ik het wat dat betreft niet beter zeggen dan de heer Temmink heeft gedaan. Het gaat inderdaad om vergroting van de capaciteit, de veiligheid en de aansluiting met België.

Het plaatsen van het station vindt plaats in goed overleg met de gemeente, het waterschap, EZ en de provincie. Wij zitten aan tafel voor alledrie de onderdelen. Binnenkort wordt er gesproken over de hoogspanningsmasten. Hoe worden ze geplaatst? Natuurlijk deel ik de zorg, uitgesproken door de VVD-fractie: let goed op wat er wordt gedaan. Immers, deze kwestie heeft landschappelijk een groot effect en er zijn effecten voor de mensen die daar wonen en hun bedrijf hebben. Daar moeten wij met z'n allen heel zorgvuldig mee omgaan, maar er zijn wat dat betreft geen verschillen van inzicht bij gemeenten, provincie en waterschap. Wij zijn ervan overtuigd dat dit met de minst mogelijke overlast moet worden gerealiseerd.

Nogmaals, dit is de eerste stap en daarbij is er geen sprake van een achterhaalde techniek. Het

is een "nieuwerwets" station dat nodig is om voor leveringszekerheid zorg te kunnen dragen. Hoe het er exact uit gaat zien, is nu nog niet bekend maar wij hebben afspraken gemaakt over het bouwen in dit gebied, waarbij rekening wordt gehouden met landschappelijke inpasbaarheid.

De **voorzitter.** Het woord is aan mevrouw Van Unen voor een stemverklaring.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Mijn fractie stemt met dit voorstel in maar had liever gezien dat duidelijk tegen Den Haag zou worden gezegd: wij willen deze stap wél maar hou er rekening mee dat dat bij de vervolgstappen anders kan zijn. Ik heb het dan over aanleg onder de grond, de voor Zeeland beste oplossing.

De **voorzitter.** De gedeputeerde popelt om daar nog iets over te zeggen, maar dat mag niet. Ik heb haar horen fluisteren dat ze dit kan toezeggen...

Het voorstel wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

26. Vragensessie

27. Vragen van de heer Verburg over de brief van de Raad voor de financiële verhoudingen van 15 juli 2015 met rapport "Grond, geld en gemeenten".

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. Tijdens de laatste vergadering van de commissie-bestuur werd gesproken over de genoemde brief met het rapport waarin wordt ingegaan op de oorzaken en de gevolgen van actief gemeentelijk grondbeleid. Het rapport bevat een aantal heldere aanbevelingen voor provincie en gemeenten. Voor de provincie zijn met name de aanbevelingen nrs. 8 en 9 relevant. Aanbeveling nr. 8 luidt: "De provincie dient meer inhoud te geven aan haar kaderstellende rol op het terrein van de ruimtelijke ordening en daar waar nodig gebruik te maken van haar doorzettingsmacht om te sturen op de regionale afstemming van de plancapaciteit, ook waar dit financiële gevolgen heeft voor de gemeenten.". Aanbeveling nr. 9 luidt: "De provinciale toezichthouder moet bij de beoordeling van de financiële positie van gemeenten kijken naar het realiteitsgehalte van de grondexploitaties, woningbouw, kantorenbouw en bedrijventerreinen, en de gehanteerde parameters, en deze vergelijken met het ruimtelijke beleid en de prognoses van de provincie en de verwachtingen van andere gemeenten in de regio.".

Het advies aan het adres van de gemeenten is om schoon schip te maken, en de provincie moet, zoals aangegeven, meer inhoud geven aan haar kaderstellende rol. Nu vinden vooral interventies plaats wanneer er sprake is van een niet-sluitende meerjarenbegroting en het advies is om ook zaken als grondpolitiek mee te nemen. Aan de hand van de zogenaamde "interventieladder" zijn verschillende gradaties van ingrijpen mogelijk, uiteindelijk gericht op het opstellen van een plan van aanpak en op oplossingen. De boodschap komt eigenlijk neer op: pak als provincie je rol op, want zachte heelmeesters maken stinkende wonden.

Voorzitter. De fractie van de CU vindt dit een belangrijk rapport en op grond daarvan legt zij het college enkele vragen voor. Deelt het college de aanbevelingen zoals verwoord onder de punten 8 en 9? Is het college voornemens om deze aanbevelingen te implementeren in het provinciale beleid?

De **voorzitter.** Ik geef het woord aan gedeputeerde Debat die voor het eerst in deze zaal het woord voert. Bij maidenspeeches van statenleden wordt er niet geïnterrumpeerd, maar bij een gedeputeerde zou ik zeggen: interrumpeer maar gerust...

De heer **De Bat** (GS). Voorzitter. Ik zou deze vragen kort af kunnen doen door tweemaal "ja" te zeggen, maar dat zou wat te simpel zijn. Daarmee zou bovendien geen recht worden gedaan aan de status van het genoemde rapport.

Het gaat om een adviesrapport en intussen is de commissie-BBV bezig met de aanbevelingen. Dat is de commissie die zich bezighoudt met het stellen van regels in verband met jaarrekeningen, begrotingen enz. Daaruit blijkt al, voorzitter, dat op dit terrein onze rol de komende jaren belangrijker wordt. Echter, in Zeeland is het al de gewoonte om het grondbedrijf mee te nemen bij het analyseren van begrotingen. Met andere woorden: aanbeveling nr. 8 wordt in principe in Zeeland al standaard opgevolgd.

Met aanbeveling nr. 9 gaat men nog wat verder. Ik vind, voorzitter, dat dit --om recht te doen aan de positie van gemeenten-- in goed overleg moet worden gedaan. Je kunt veel opleggen maar als je daar vervolgens uitvoerige discussies over krijgt, schiet het ook niet op. Wij hebben daarom gezegd: gemeenten, geef in eerste instantie zélf aan hoe jullie deze analyse inschatten. Wat betekent dit voor jullie begrotingen? Welke oplossingen zien jullie zélf? Vervolgens, voorzitter, gaan wij daarover in gesprek, zodat we stap voor stap verder komen waarbij de grondexploitaties van gemeenten serieus worden genomen.

Volgens mij, voorzitter, is dit iets waarvoor wij een proces moeten uitzetten. Mijns inziens moet er in dit verband niet plotseling extra druk worden

gezet. Dit is voor veel gemeenten best een forse opgave. Wij hebben in beeld voor welke gemeenten dit meer en voor welke gemeenten dit minder geldt. Het is onze bedoeling om hierop de komende jaren een proces te zetten. Daarmee is in feite al begonnen door tegen gemeenten te zeggen: weet dat er nieuwe richtlijnen komen, ga daarmee aan de slag en kom voor het einde van dit jaar met oplossingsrichtingen.

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. De gedeputeerde geeft aan dat de genoemde interventieladder nu al op een goede manier wordt gehanteerd, hetgeen inhoudt dat gemeenten niet als het ware onder curatele komen te staan. Het gaat om goed overleg dat erop is gericht om er samen uit te komen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik vroeg me zojuist even af of de gedeputeerde had geoefend met het oog op de behandeling van dit onderwerp in de commissie; daarvoor is het geagendeerd. Als ik had geweten dat daarover nú, aan de hand van deze vragen, zou worden gesproken, had ik mij daar graag op voorbereid. De vraag rijst of er nu sprake is van een afdoening van dit onderwerp. Ik ben door deze gang van zaken wat verrast. Het is prima dat de gedeputeerde er nu al wat dieper op ingaat, maar het lijkt mij goed dat dit onderwerp op de agenda voor de commissie blijft staan, zodat wij de behandeling in de commissie onze inbreng kunnen leveren.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Dit pleidooi wil ik vraag ondersteunen, voorzitter. Ook wij hebben gevraagd om behandeling van deze brief met het genoemde rapport door de commissie. Het rapport bevat belangrijke zaken die uitgebreider aan bod moeten komen.

De **voorzitter.** U heeft ervoor gekozen om deze brief te agenderen voor de commissie en de heer Verburg heeft ervoor gekozen om er hier plenair vragen over te stellen. Natuurlijk kunnen de Staten aangeven dat het belangrijk is dat er een GS-reactie op deze brief komt in verband met behandeling in de commissie. De heer Debat heeft daarop al een voorschot gegeven. Ik neem aan dat het college bereid is om even kort op de brief te reageren zodat die reactie kan worden betrokken bij de beraadslaging in de commissie. Ik ziet dat de gedeputeerde knikt; zo is het dus afgesproken.

28. Moties niet behorend bij een agendapunt

De **voorzitter.** Er zijn vijf moties ingediend. De eerste handelt over de OV-kaart voor minderjarige MBO'ers --deze motie moet nog worden verspreid--, de tweede over het bevorderen van de doorstroming van het verkeer door en nabij de Sluiskiltunnel, de derde over het provinciale logo en de vierde en vijfde over de eigendomssplitsing DELTA. Ik kan mij voorstellen dat de vierde en de vijfde motie gezamenlijk worden behandeld. Ik stel voor nu eerst te spreken over een motie die al is verspreid, namelijk nr. 2. Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

29. Motie van het lid Kooman over de doorstroming van het verkeer door en nabij de Sluiskiltunnel

Mevrouw **Kooman** (PVV). Voorzitter. Ik dien een motie in die erop is gericht dat wordt onderzocht hoe de doorstroming van het verkeer bij de Sluiskiltunnel kan worden verbeterd. Veel mensen ergeren zich eraan dat er voor de Sluiskiltunnel moet worden omgereden. Daarom nemen veel mensen de gok om toch over de brug te gaan. Tegen de tijd dat ze bij de brug zijn, blijkt dat die vaak openstaat. Dat was nu juist de reden om de Sluiskiltunnel aan te leggen: die brug staat heel vaak open. Mensen moeten dan weer keren en vervolgens terugrijden naar de tunnel.

Mijn fractie denkt dat, als er op een geschikte plek signalering wordt aangebracht --bijvoorbeeld langs de Hoofdweg, bij de kruising bij McDonalds-- mensen kunnen kiezen. Wanneer ze zien dat de brug open is, kunnen zij ervoor kiezen om toch naar de brug te gaan en daar eventueel te wachten, óf naar de Sluiskiltunnel te rijden. Ons lijkt het ook heel goed om op het beoogde bord aan te geven hoeveel minuten de brug nog geopend is.

Wij vragen het college om te onderzoeken of het plaatsen van borden en het realiseren van een app --dat kan natuurlijk ook; de app kan worden geraadpleegd voordat mensen vertrekken-- een goede keuze is om de doorstroming van het verkeer ter plaatse te bevorderen.

De **voorzitter.** Door het lid Kooman is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 25 september 2015;

overwegende dat:
- er sinds de opening van de Sluiskiltunnel mensen onnodig aan komen rijden bij de Sluiskilbrug wanneer die geopend is, om vervolgens toch terug te rijden richting tunnel;
- er ruimte is om een matrixbord te plaatsen tussen de Westerscheldetunnel en de Sluiskiltunnel en op

de Hoofdweg N61, op de kruising met de Guido Gezellestraat te Terneuzen;
- een eventuele app waarmee de openingstijden van de Sluiskilbrug worden aangegeven, ook een te realiseren optie kan zijn;

van oordeel dat dit een goede oplossing kan zijn en dat zowel particulieren als ondernemers dit een goede uitkomst zullen vinden;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om te onderzoeken of het plaatsen van borden en het realiseren van een app een goede keuze is om de doorstroming van het verkeer in en rond de Sluiskiltunnel te bevorderen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 2.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ik ken het probleem maar mijn eerste reactie op de mogelijkheid van een app is: tijdens het rijden...? Dat vind ik geen goeie.

Verder vraag ik mij af of de indienster van deze motie enig idee heeft van de kosten van deze voorziening. Wie gaat dit betalen? Gaat dit weer ten koste van degenen die voor de Westerscheldetunnel tol betalen?

Mevrouw **Van Veen-de Rechter** (D66). Voorzitter. Mijn fractie vindt dit een sympathieke motie. Echter, wij zouden hierbij álle wegen in de richting van de Sluiskiltunnel willen betrekken, dus niet alleen de genoemde weg. Ook het realiseren van een app zouden wij zeer op prijs stellen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ook mijn fractie vindt dit een sympathieke motie en ook wij ondervinden dit probleem regelmatig aan den lijve. Ons inziens behoeft de bepleite voorziening niet zo heel veel geld te kosten. Er staat al een bord vlak bij de brug en dat bord zou kunnen worden verplaatst, maar goed, de gedeputeerde kan beter op het kostenaspect ingaan dan wij. In elk geval is het aanbrengen van signalering heel nuttig. Ook ik merk dat er veel irritatie is. Wij vinden dat dit op een betere manier kan worden geregeld.

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. Voor ons is de verkeersveiligheid een zeer belangrijk punt. Wat die app betreft kan ik mij niet goed voorstellen hoe dat zou moeten worden aangepakt. Er is al een app voor de Westerscheldetunnel, in verband met afsluitingen, en daar zou men informatie over de Sluiskiltunnel aan kunnen toevoegen: een oostbuis, een westbuis en een Sluiskiltunnel-buis. Hoe dan ook, wij zijn er vóór dat er met slimme middelen iets wordt gedaan om de doorstroming te verbeteren en de verkeersveiligheid te verhogen. Bovendien wordt met deze motie gevraagd om een onderzoek te doen. Wij vinden dit geen verkeerde motie.

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter. Ook ik heb een opmerking over de bepleite app. Je moet iemand bij je hebben in de auto om die app te kunnen raadplegen. Het is beslist slecht voor de verkeersveiligheid wanneer mensen in de auto bezig zijn met apps en social media. Voor het overige vind ik het een sympathieke motie.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Ik vraag de gedeputeerde of hij de geschetste problematiek erkent. Verder kan ik zeggen dat de kans dat mijn fractie steun geeft aan deze motie, veel groter wordt wanneer de indienster bereid is om de passage over de app te schrappen.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Ik wijs erop dat veel bedrijven zijn gevestigd op zo'n 500 meter van de brug, en nog wat verder. Mensen die daar werken, kunnen de brug net niet zien. Je vertrekt met je vrachtauto --er zijn daar bedrijven met honderd vrachtwagens-- en dan is zo'n app buitengewoon handig. Ik gebruik de app voor de Westerscheldetunnel dagelijks. Soms moet ik vijf, zes keer per dag door de tunnel. Het is gewoon een fantastisch hulpmiddel dat zeker niet in de auto behoeft te worden gebruikt. Dat doe je gewoon achter je bureau, voor je weg gaat. Je kunt dan tot de conclusie komen dat je beter nog een kwartiertje kunt wachten. Zo werkt dat.

De heer **Van Hertum** (PvdA). Voorzitter. Wij hebben dezelfde vragen als de mij voorgaande sprekers, plus nóg een. Gaan vrachtwagens die aanvankelijk richting brug reden en het signaal krijgen dat ze beter kunnen omrijden, automatisch door naar de Sluiskiltunnel óf gaan ze een sluiproute gebruiken, bijvoorbeeld door het centrum van Terneuzen? Het laatste zou zeer ongewenst zijn. Verder vinden ook wij deze motie sympathiek.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Wat is er mis met het dictum van deze motie? Het gaat om een verzoek om te onderzoeken. Mocht bij dat onderzoek blijken dat het realiseren van een app geen goede keuze is, dan kan dienovereenkomstig worden gehandeld. Wat de fractie van de PvZ betreft kan ik tegen de indienster zeggen: onze steun heeft u.

Mevrouw **Kooman** (PVV). Voorzitter. Ik dank de woordvoerders voor hun reacties.

Met de motie wordt het college gevraagd om te onderzoeken of een en ander een goede keuze is. Als tijdens dat onderzoek blijkt dat die app een slechte keuze is, gaat die gewoon niet door. Ook

wat de Westerscheldetunnel betreft gaan veel mensen vooraf na of die tunnel open of dicht is, en dat doen ze vóór ze vertrekken, zoals ook aangegeven door de heer Van Burg. Inderdaad, de werknemers van bedrijven in de nabijheid van de brug kunnen vooraf even bekijken hoe ze moeten gaan rijden.

In antwoord op de vraag van de heer Van Hertum kan ik zeggen dat in het verleden bestuurders van vrachtwagens over de sluizen reden of voor de brug wachtten. Wat ze in de huidige situatie doen, is hún keuze maar ik denk dat de route via het centrum van Terneuzen een nóg langere is dan die via de Sluiskiltunnel.

De heer **Van der Maas** (GS). Voorzitter. Het is duidelijk dat dit onderwerp leeft, vandaag ruim de aandacht krijgt.

Waar gaat deze motie in feite over? Ik heb haar vooral gelezen als een motie die over de brug gaat, over degenen die nog altijd gebruikmaken van de brug. Die wil men erop wijzen dat, als de brug open is, ze van de Sluiskiltunnel gebruik kunnen maken. Echter, ik denk dat wij bij deze discussie in feite spreken over álle weggebruikers in dit gebied.

Na de opening van de Sluiskiltunnel hebben wij aan de hand van verkeersmetingen kunnen constateren dat het grootste gedeelte van de automobilisten de route via de Sluiskiltunnel meteen hebben weten te vinden. Het aantal voertuigen dat gebruikmaakt van de Sluiskilbrug is met zo'n 70% gedaald. Deze brug blijft een verbinding voor vooral het lokale verkeer. Echter, wij moeten beseffen dat het enige tijd kost voordat iederéén zich deze nieuwe situatie eigen gemaakt. Voor sommigen geldt dat hun GPS nog moet worden geüpdatet. Anderen moeten gewoon even wennen aan de beschikbaarheid van een nieuwe route. Zo is dat nu eenmaal; dit heeft even z'n tijd nodig.

Voorzitter. Wat de hierbij aan de orde zijnde investering in matrixborden betreft, weet ik op dit moment niet om welke bedragen het zou gaan. Inderdaad, laten wij dit eerst onderzoeken. Is dit nodig, wat is precies het probleem? Tegen die achtergrond kan ik meegaan met de formulering die voor het dictum van de motie is gekozen.

Belangrijk is in dezen de betrokkenheid van Rijkswaterstaat. Immers, dat is de instantie die de wegbeheerder van de Sluiskilbrug is. Met Rijkswaterstaat, de gemeente Terneuzen en de NV Westerscheldetunnel zullen wij nagaan hoe de hierbij in het geding zijnde verkeersstromen zich ontwikkelen en of verdere actie nodig is met betrekking tot de matrixborden waar de PVV-fractie op doelt.

Voorzitter. Wat de genoemde app betreft moet ik zeggen dat ik daar zelf niet direct een voorstander van ben. Mijns inziens is de weggebruiker het meest gebaat bij één goede informatiebron. Het moet niet nodig zijn om dan nog eens een app beschikbaar te hebben om na te gaan of de brug wel of niet open is. Volgens mij is hiervoor geen app nodig, maar gelet op datgene wat hier nu naar voren is gebracht, kan ik zeggen: laten wij dit betrekken bij het totale onderzoek. Inderdaad, daarbij zal dan wel blijken in hoeverre deze voorziening nog iets kan toevoegen. Niettemin ben ik van mening dat men zich bij het onderzoek vooral moet richten op de matrixborden, en in mindere mate op die app.

De heer **Van Hertum** (PvdA). Voorzitter. De gedeputeerde deelt mee dat het aantal weggebruikers dat over de brug gaat, met 70% is afgenomen. Gaan al die mensen nu door de Sluiskiltunnel of kiezen zij een alternatieve route, bijvoorbeeld door het centrum van Terneuzen? De PvdA-fractie zou het zeer ongewenst vinden wanneer het laatste het geval zou zijn.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Gelet op de door de gedeputeerde gegeven reactie concludeer ik dat vooral aandacht zal worden gegeven aan de optie van de matrixborden. Welnu, dat is ons veel waard. Bovendien gaat het nu om niet méér dan een onderzoek. Mijn fractie zal voor deze motie stemmen.

De heer **Van der Maas** (GS). Voorzitter. Voor die verkeersstroom van de genoemde 70% geldt dat die nu gebruikmaakt van de Sluiskiltunnel. Zo heb ik althans de cijfers geïnterpreteerd die mij bij de voorbereiding van deze beantwoording zijn aangereikt. Van de 100% gaat nu nog 30% over de brug. Als later blijkt dat het anders is, kom ik er nog even op terug.

Motie nr. 2 wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

30. Motie van de leden Van Hertum, Van Tilborg, Schonis, Van den Berge, Van Dijk, Temmink, Van 't Westeinde, Rijksen-Blok, Willemse, Faasse en Babijn, over een OV-jongerenkaart voor minderjarige MBO'ers.

De heer **Van Hertum** (PvdA). Voorzitter. Inmiddels is het enkele weken geleden dat wij in de commissie-economie spraken over de OV-kaart voor MBO'ers van 16 en 17 jaar oud. Wij stelden bij die gelegenheid vragen naar aanleiding van een interview met gedeputeerde Van der Maas met Omroep Zeeland, waarbij hij aangaf het zeer te betreuren dat de jonge MBO'ers pas vanaf 1 januari 2017 tegemoet worden gekomen met een OV-jaarkaart.

De PvdA-fractie voelt met de gedeputeerde mee, maar zij voelt vooral mee met de MBO'ers van 16 en 17 jaar oud die op dit moment nog zonder OV-kaart bijvoorbeeld van Retranchement, Kloosterzande, Oudelande of St. Annaland naar hun Mbo-school moeten reizen. Mijn fractie denkt hierbij ook aan de ouders van deze leerlingen. Kunnen zij de extra kosten, verbonden aan dit vervoer, wel dragen?

Voorzitter. Betaalbare bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen is voor de PvdA belangrijk. Wij beseffen dat de financiële middelen van de provincie uitgeput zijn, maar toch willen wij voor jonge MBO'ers een verschil maken. Daarom roepen wij het college op om na te gaan wat op landelijk niveau mogelijk is. De in te dienen motie is erop gericht dat bij het begin van het nieuwe schooljaar de OV-jaarkaart voor MBO-studenten ingaat. Met deze motie willen wij werken aan een toekomstbestendig Zeeland.

De **voorzitter.** Door de genoemde leden is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 25 september 2015;

constaterende dat:
- de landelijke OV-jaarkaart voor MBO-studenten van 16 en 17 jaar op 1 januari 2017 wordt ingevoerd;
- sommige provincies, zoals Noord-Brabant, ervoor kiezen om in de overbruggende maanden zelf subsidie voor de MBO-studenten van 16 en 17 jaar te verstrekken;
- MBO-studenten in Zeeland de mogelijkheid moeten hebben om voor een betaalbaar bedrag grote afstanden naar hun school af te leggen;
- de provincie Zeeland niet beschikt over ruime financiële middelen;
- Gedeputeerde Staten aangeven dat een bedrag van 750.000 euro nodig zou zijn om alsnog de OV-jaarkaart voor MBO-studenten van 16 en 17 jaar in te voeren;

van mening dat:
- MBO-studenten in Zeeland de mogelijkheid moeten hebben om de soms grote afstanden naar hun school voor een betaalbaar bedrag af te leggen;
- de Zeeuwse MBO-studenten op de leeftijd van 16 en 17 jaar daarom een tegemoetkoming moeten krijgen in het reizen met het openbaar vervoer;
- de landelijke overheid de provincie Zeeland hierin mogelijk financieel kan ondersteunen;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op om bij het Rijk te proberen te bewerkstelligen dat een OV-jaarkaart voor minderjarige MBO-studenten per 1 september 2016 beschikbaar komt;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 1.

De heer **Van den Berge** (SGP). Voorzitter. Mijn fractie is van mening dat de ontstane ongelijkheid, in het nadeel van 16- en 17-jarige MBO-studenten, opgeheven moet worden. Ik geef een voorbeeld. Een Thoolse student reist samen met een student uit Halsteren, Brabant, naar het ROC-West-Brabant. De één heeft te maken met 42,25 euro aan kosten, en de ander betaalt veel meer. Aan deze ongelijkheid kan iets worden gedaan door aan te geven dat Zeeland deze kosten door het Rijk vergoed wil zien. Dat vinden wij een goed idee en daarom heeft mijn fractie deze motie mede-ingediend. Dat deze gedachte, verwoord in het dictum van de motie, wordt ondersteund door de overige fracties, blijkt wel uit de ondertekening van de motie. Zij wordt statenbreed ondersteund.

Ik voeg hieraan toe dat Zeeland natuurlijk niet de enige provincie is waar dit probleem aan de orde is. Daarom leg ik de Staten de mogelijkheid voor om deze kwestie opnieuw bij het IPO aan de orde te stellen. Ik meen dat het gedeputeerde De Reu is die dit daar aan kan kaarten. Op die manier kunnen álle provincies --behalve die twee rijke provincies, Brabant en Gelderland-- hierop in Den Haag aandringen. Als de provincies dit gezamenlijk bij de minister aankaarten, kan dit voor alle hierbij in het geding zijnde studenten gaan gelden.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Moties die door anderen moeten worden uitgevoerd, worden meestal breed ondersteund... Na de discussie hierover in de commissie-economie is er natuurlijk wat veranderd, ook bij de PvdA-fractie en andere sympathisanten van deze motie. De gedeputeerde heeft ons er in de commissie van overtuigd dat de provincie Zeeland dit probleem niet kan oplossen; daar moeten wij ons bij neerleggen. De ons vandaag voorgelegde begroting vormt wat dit betreft een bewijs.

Voorzitter. Gelet op het dictum van de motie vraag ik mij af wat de indieners nu precies van de gedeputeerde verwachten. Je kunt deze motie in een envelop stoppen en naar de minister sturen, maar ik denk niet dat je op die manier een al genomen besluit --want dat is het-- omver kegelt. Wat is nu precies de inspanning die van het college wordt verwacht om wat dit betreft succes te hebben? Wat verwacht de heer Van Hertum van het college? Van de gedeputeerde hoor ik graag of hij een en ander waar kan maken.

De heer **Van 't Westeinde** (CDA). Voorzitter. Mijn fractie kan de opmerkingen, gemaakt door de heer Van den Berge, onderschrijven. Inderdaad, dit probleem doet zich niet alleen in ónze regio voor. Wanneer hierbij ook andere regio's kunnen worden betrokken, staan wij alleen maar sterker. De gevraagde toevoeging, gericht op het voorleggen van dit probleem aan het IPO, is ons inziens een goede.

De heer **Van Hertum** (PvdA). Wat verwachten wij nu precies van het college? Voorzitter, wij verwachten van het college dat het de kennis en de contacten die het heeft, inzet om in het Haagse de Zeeuwse situatie duidelijk te maken. Uitgelegd moet worden dat wij hier in Zeeland te maken hebben met een grote geografische spreiding en dat wij graag de ouders van de hierbij betrokken leerlingen tegemoet willen komen.

De heer **Van der Maas** (GS). Voorzitter. Laten wij beseffen dat er met betrekking tot deze problematiek goed nieuws is. Dat goede nieuws is dat wij vanaf 1 januari 2017 de door ons gewenste situatie gerealiseerd zien. Mijn voorganger heeft vaak met de Staten over dit vraagstuk van gedachte gewisseld, waarbij mogelijkheden en onmogelijkheden zijn verkend. Welnu, in feite is het nú een kwestie van aftellen. Niettemin moeten wij nog even geduld hebben voordat de OV-jaarkaart ook voor de minderjarige MBO-studenten beschikbaar komt.

Met de heer Van Hertum ben ik het eens; het zou erg mooi zijn wanneer die beschikbaarheid er al bij de ingang van het nieuwe studiejaar zou zijn. Het voordeel hiervan zou zijn dat de beschikbaarheid van de OV-jaarkaart zou samenvallen met het begin van een studiejaar. Dat lijkt mij ook in technische zin praktischer en beter. Echter, natuurlijk heeft ook dit weer een financieel aspect. Ik neem aan dat wij dat met z'n allen beseffen.

Bepleit wordt dat wij onze kennis en onze contacten in Den Haag hiervoor benutten. Ja, voorzitter, dat wil het college doen, zodat wij wellicht wat beweging kunnen krijgen waar het gaat om de vraag: zou het een aantal maanden eerder kunnen? Echter, ik houd de fracties van landelijke partijen voor: gebruik hiervoor ook uw eigen contacten in Den Haag, zodat wij wellicht een kans van slagen hebben.

Voorzitter. De introductie van de OV-jaarkaart voor MBO'ers maakt deel uit van de afspraken die het ministerie van OCW met vervoerders heeft gemaakt. In verband met die afspraken gelden bepaalde voorwaarden. De vraag is natuurlijk hoeveel ruimte deze afspraken bieden om daarop in te breken. Dat weet ik op dit moment niet, maar als deze motie wordt aanvaard, zullen wij dit onderzoeken zodat wij goed weten welke "aanvliegroute" wij moeten volgen --het IPO is genoemd, naast onze Haagse contacten-- richting ministerie.

Voorzitter. Als deze motie wordt aangenomen, zal het college actief proberen om wat dit betreft iets te betekenen.

De heer **Van Geesbergen** (VVD). Voorzitter. Ik denk dat het voor de vervoerders geen probleem is, als er maar betaald wordt. Het is en blijft een kwestie van extra geld van het ministerie, nodig om de invoering van de OV-jaarkaart te vervroegen. Het gaat om het extra geld dat de minister van Onderwijs hiervoor moet overhebben.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Uiteraard hebben wij deze motie mede-ondertekend. Immers, wij zijn al jaren en jaren bezig om voor 16- en 17-jarige MBO-studenten minimaal een qua kosten gereduceerd, liever nog gratis openbaar vervoer te realiseren. Als in 2012 de PvdA-fractie in verband met deze kwestie op een ándere manier had gestemd, was dit probleem waarschijnlijk al opgelost. Aan die fractie hing het toen vast... Ik ben blij dat er bij die fractie nu, na verloop van tijd, een helder inzicht is gekomen, maar het is jammer dat het nu bijna mosterd na de maaltijd is; het gaat in feite om enkele maanden.

Het in de motie genoemde bedrag, 750.000 euro, heeft mijns inziens betrekking op een jaar. Misschien kan intern worden nagegaan of het mogelijk is om de gewenste overbrugging tot het begin van het schooljaar --wellicht gaat het om 375.000 of 400.000 euro-- tegen die tijd zélf te bekostigen, ook al realiseer ik mij dat wij in een financieel enorm moeilijke positie verkeren. Het mooiste zou natuurlijk zijn wanneer het Rijk ons hierbij zou helpen.

De heer **Van den Berge** (SGP). Voorzitter. Graag vernemen wij van de gedeputeerde of het college voornemens is om deze kwestie bij het IPO in te brengen. Eerlijk gezegd verwachten wij van die werkwijze méér dan dat wij hier allemaal onze eigen kamerfracties gaan aanspreken. Volgens mij zou gedeputeerde De Reu dit bij het IPO kunnen aankaarten.

De heer **Schonis** (D66). Daar sluit ik mij graag bij aan, voorzitter.

De heer Van Geesbergen heeft onderstreept dat er op het landelijke niveau dekking voor deze kwestie moet komen. Ik wijs hem erop dat in de landelijke pers is gesproken over een "Sinterklaasbegroting", nu door het kabinet gepresenteerd. Het zou heel fijn zijn, wanneer Zeeland nu met betrekking tot de in de motie geschetste problematiek niet met een zwarte piet zou blijven zitten. Ik adviseer de heer Van Geesbergen dan ook om bij zijn eigen kamerfractie

te rade te gaan om de door de heer Van Tilborg genoemde vier ton boven water te krijgen.

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. Mijn fractie geeft van harte steun aan het in de motie verwoorde initiatief. Wij hopen dat de beschikbaarheid van de OV-jaarkaart inderdaad een aantal maanden naar voren kan worden gehaald, zodat de genoemde ongelijkheid kan worden weggenomen.

De heer **Van Tilborg** (SP). Voorzitter. Dat deze motie zo breed wordt ondersteund, doet ons natuurlijk plezier maar als gesteld wordt dat de ongelijkheid op dit gebied niet eerlijk is, moet ik toch zeggen dat ik het jammer vind dat er niet eerder sprake is geweest van dit inzicht. Zou dat wél het geval zijn geweest, dan hadden wij dit al veel eerder voor elkaar kunnen krijgen.

De heer **Van der Maas** (GS). Voorzitter. Hoe men het ook wendt of keert, iedereen zal het met mij eens zijn dat het om een aanzienlijk bedrag gaat. Wij hebben dat geld zélf niet. De statenleden hebben nu een mooi boekwerk op hun tafels liggen, namelijk de begroting voor 2016. Daaruit blijkt dat wij niet de middelen hebben om dit te doen. Het geld hiervoor zal dan ook uit Den Haag moeten komen. De inzet die daarop is gericht, willen wij plegen, in de context van de plattelandsprovincie waar de afstanden lang en de voorzieningen opgeschaald zijn. Inderdaad hebben ook andere provincies hiermee te maken, maar ik meen toch dat Zeeland in dit verband "koploper" is. Het is tegen deze achtergrond dat wij onze contacten gaan benutten om hiervoor aandacht te vragen.

Heeft dit kans van slagen? Voorzitter, daarover ga ik natuurlijk niet op voorhand uitspraken doen. De Staten kunnen op mijn inzet rekenen, maar het gaat wél om geld. Ik denk dat wij zelf wel kunnen inschatten hoe hierop in Den Haag zal worden gereageerd. Hoe dan ook, wij zullen dit in de context van het belang voor onze jongeren en het belang van goed onderwijs in onze provincie moeten plaatsen.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Ook al ben ik een kersvers bestuurslid van het IPO, ik heb de indruk dat het niet gebruikelijk is dat statenmoties op de IPO-agenda worden geplaatst om vervolgens op grond daarvan IPO-breed boodschappen uit te zenden naar het kabinet. In het algemeen geldt voor het IPO de opdracht om de belangen van de provincies te behartigen. Dat is een bredere opgave dan datgene wat nu aan de orde wordt gesteld. Niettemin zal ik hierover overleg plegen met het IPO-bestuur en nagaan in hoeverre zoiets mogelijk is. De volgende week is er een algemene vergadering in Maastricht. Wie weet kunnen onze vertegenwoordigers de heren Van de Velde en Veraart deze kwestie daarnaartoe meenemen, maar ik ben hierover niet erg optimistisch gestemd.

Motie nr. 1 wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

31. Motie van het lid Babijn over behoud van het huidige provincielogo

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Wij hebben een fietsvoetveer, voorzien van gigantische provincielogo's die bij de keuze voor een nieuw logo zouden moeten worden overgeschilderd, waartoe de boten uit de vaart zouden moeten worden genomen. Wij hebben heel wat servies, voorzien van het huidige logo, dat vervangen zou moeten worden. Als de leden van deze Staten voor zich kijken, op hun bureau, zien ze software, eveneens voorzien van het oude, vertrouwde logo. Het is duidelijk, voorzitter, dat aan een nieuw logo heel wat implementatiekosten verbonden zijn. Ik vraag de leden van de Staten om dit te betrekken bij hun afweging, vóór zij het besluit nemen om de in te dienen motie al dan niet te steunen.

De **voorzitter.** Door het lid Babijn is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 25 september 2015;

constaterende dat:
- ons vertrouwde provincielogo, voorzien van onze "trots strijdende leeuw", ons inziens op alle punten voldoet;
- de implementatie van een nieuw provincielogo kosten met zich meebrengt;

overwegende dat:
- het ongewenst is om ons vertrouwde provincielogo, voorzien van onze oude, vertrouwde "trots strijdende leeuw" te vervangen, en een groot deel van onze Zeeuwse bevolking het daarmee eens is;
- waar bezuinigingen die iedere inwoner van Zeeland raken, aan de orde van de dag zijn, het onze Zeeuwse bevolking niet uit te leggen valt als er na het vorige debacle van de invoering van een nieuw provincielogo zou worden besloten om alsnog een nieuw logo, met alle kosten van dien, in te voeren;
- gemeenschapsmiddelen doelmatig kunnen en moeten worden ingezet;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op om het huidige oude, vertrouwde logo, voorzien van

onze "trots strijdende leeuw", voor de huisstijl te behouden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 3.

De heer **De Bat** (GS). Voorzitter. Het is een beetje lastig om nu te spreken over de kwestie die in de motie aan de orde wordt gesteld. Immers, aangekondigd is dat wij juist vandaag over het logo gaan spreken. Niettemin ga ik in op de constateringen waarmee de heer Babijn komt. Wat mij betreft zitten daar zaken in die niet per se behoeven te kloppen.

Dat wij het eens zijn over de leeuw, is geen nieuws. Immers, daarover hebben de Staten al een uitspraak gedaan: de leeuw moet terug in het logo. Dat is dus geen discussiepunt meer.

De heer Babijn richt zich vooral op de kosten. Volgens mij is de afspraak gemaakt dat er alleen sprake is van implementatiekosten wanneer men aan vervanging toe is. Er komen dus geen nieuwe kosten bij. In het verleden zijn weliswaar kosten gemaakt voor ontwerp. Dat is gebeurd en het is geregeld. De nieuwe ontwerpen zijn zonder extra kosten gemaakt. De vervanging van bijvoorbeeld briefpapier en kaartjes is pas aan de orde als de voorraden daadwerkelijk op zijn.

De heer Babijn noemt enkele zaken die wat lastiger zijn, waaronder de logo's op het fietsvoetveer. Wat doen wij daarmee? Voorzitter. Ook daar gaan wij verstandig mee om: geen extra kosten maken als dat niet nodig is en niet uit de vaart als dat niet nodig is. Misschien wordt er zelfs voor gekozen om niet op korte termijn te vervangen. Het is een afweging die nog moet worden gemaakt. Ook de kopjes worden niet zomaar een-twee-drie vervangen. Al met al zullen vervangingen gedurende een bepaalde periode plaatsvinden.

Waarom dan toch nu een nieuw logo? Omdat, voorzitter, wij met z'n allen "Land in Zee" als merkstijl hebben gekozen en in dat kader een aantal zaken hebben vastgelegd. Alle lijnen voor nieuwe ontwerpen liggen al min of meer vast. Het nieuwe logo volgt daaruit; het gaat dus niet om de omgekeerde volgorde. Eerst is er nagedacht over een totaal merkconcept en vervolgens past het nieuwe logo daarbij. Nogmaals: geen nieuwe kosten, maar wél een ander logo.

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Wat ik van de gedeputeerde wil weten, is of de Staten hierover op enig moment nog een besluit nemen. Ik vraag mij af waarom deze motie nú op tafel ligt, terwijl wij straks hierover worden geïnformeerd. Wat is nu in de toekomst het besluitvormingstraject en levert dat niet een meer geschikt moment op om over deze kwestie te beslissen?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Een bepaalde opmerking van de gedeputeerde heeft mij getriggerd. Hij stelde dat wij "met z'n allen" voor "Land in Zee" hebben gekozen. Welnu, in mijn beleving is dat anders. Het collége heeft voor "Land in Zee" gekozen en vervolgens mochten de Staten daar iets van vinden. Ook de SP-fractie vond er iets van, maar het is niet juist te stellen dat wij hiervoor met z'n allen hebben gekozen.

De heer **Van de Velde** (SGP). Voorzitter. Ook ik ben enigszins in verwarring. Waarom komt nu ineens deze motie vandaag op tafel? Verder zie ik op de motie het logo van de Partij voor Zeeland. Dat is weer een ander logo dan wij gewend zijn. Ik zal niet vragen naar de kosten, verbonden aan de invoering van dit logo van de PvZ, maar ik zie dat daar ineens een leeuw in voorkomt. Dat was nooit het geval. Ik ben blij dat de "trots strijdende leeuw" nu weer in het logo van de PvZ voorkomt...

Voorzitter. In februari 2015 hebben de Staten een motie aanvaard waarin wordt gevraagd om op efficiënte wijze met een nieuw provinciaal logo te komen. Welnu, vanmiddag wordt ons getoond welke logo's er allemaal zijn. De gedeputeerde heeft al aangegeven dat hieraan geen extra kosten verbonden zijn en dat er ook geen boten uit de vaart behoeven te worden genomen.

Laten wij wel zijn, voorzitter: het gaat hier over een huisstijl en dat is toch echt iets voor het college van GS. Begin dit jaar hebben wij over dit onderwerp een felle discussie gevoerd waarbij is gesteld: hoe kun je nu de Zeeuwse identiteit uit het logo halen? Nogmaals, die discussie is gevoerd en ik vind dat wij nu snel aan het werk moeten en het hierover niet te veel meer moeten hebben.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Als straks de opties voor het nieuwe logo worden gepresenteerd en er een keuze wordt gemaakt, zit dan het "oude" logo er nog tussen?

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Er is al op gewezen dat wij straks met betrekking tot dit onderwerp een presentatie krijgen. Dat daarover nu een motie wordt ingediend... Zo houden wij elkaar een beetje bezig. Ik ben blij dat de gedeputeerde heeft aangegeven dat er absoluut geen extra kosten zullen optreden. Ik zou zeggen: laten wij nou eerst die presentatie even afwachten.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ook wij wachten nu graag de presentatie af. Verder heb ik verrast vanuit de SGP-hoek vernomen dat men van oordeel is dat het hierbij gaat om een bevoegdheid van GS en dat wij er nu niet meer te veel over

moeten vinden. Ik constateer ook binnen díe partij voortschrijdend inzicht...

De heer **Van de Velde** (SGP). Voorzitter. Wij vinden overal wat van --laat dat helder zijn-- en die meningen mogen wij ook laten horen. Dat geldt zeker bij een zo belangrijk onderwerp als het provinciale logo. Ik denk verder dat het het college siert dat het heeft geluisterd naar een brede meerderheid in de Staten, waarna men heeft gezegd: wij komen met een ander voorstel. Het is dus ook op dit punt goed geweest dat de Staten hun mening hebben gegeven. Dat het het college is dat uiteindelijk hierover een besluit neemt, lijkt mij helder.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter, ik zie deze opmerking als een nuancering van het eerder ingenomen standpunt. Duidelijk is dat ook de SGP-fractie er nog even bij betrokken wil worden; dat willen wij ook. Zojuist dacht ik dat men van oordeel was: college, ga je gang. Overigens, straks hebben wij een presentatie en misschien worden wij met z'n allen wel héél enthousiast.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter, is mijn conclusie juist dat statenlid Bierens het fijn vindt wanneer iets een GS-bevoegdheid is?

De heer **Bierens** (VVD). Ja, dat vind ik best, maar er zijn soms misverstanden over bevoegdheden van GS en PS. Bovendien, ook als iets een GS-bevoegdheid is, mogen PS er iets van vinden. Immers, ook op een dergelijke bevoegdheid is de controlerende functie van PS van toepassing.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Ik dank de heer Babijn voor het indienen van zijn motie. Immers, ik had er eigenlijk helemaal geen behoefte aan om hierover iets te zeggen, maar ik heb nu toch een paar interessante nieuwe standpunten gehoord. Hartelijk bedankt, mijnheer Babijn!

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. Mijn fractie kijkt kritisch naar dit proces en zal straks met belangstelling vernemen wat er is bedacht.

"Land in Zee" is een campagne die kort geleden is geïntroduceerd en in het kader waarvan een aantal zaken is ingezet. Wij vragen ons tegen die achtergrond af hoe duurzaam dit is. Moet een logo worden opgehangen aan een wellicht tijdelijke campagne? Misschien ziet het er wat dat betreft tijdens de volgende statenperiode weer anders uit.

Ook naar de stelling dat er geen sprake is van meerkosten, kijken wij kritisch. Gezegd wordt dat nieuwe kopjes niet nodig zijn, maar op een gegeven moment vindt er een officiële vergadering plaats en dan moeten er tóch andere kopjes komen. Gaandeweg zullen die kosten toch optreden. Ik denk dat wij daar gewoon open en eerlijk over moeten zijn.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Op termijn zullen vervangingen plaatsvinden, zo is gesteld. Dus op termijn zullen de fietsvoetveren voor, achter en aan de zijkanten worden overgeschilderd. Ik zie dit als uitstel van executie; op termijn zullen er tóch kosten optreden.

De "gratis" opties voor een nieuw logo, die vandaag worden gepresenteerd, zijn mijns inziens niet gratis. Het vorige debacle heeft ons duizenden euro's gekost en naar aanleiding daarvan is door het desbetreffende bureau besloten om de provincie zonder extra kosten een aantal opties aan te bieden, maar die kosten zijn al gemaakt.

Waarom komen wij nu in dit stadium met een motie? Voorzitter, wij waren bang dat deze kwestie aan de besluitvorming in de Staten voorbij zou gaan. Daar komt bij dat wij totaal geen behoefte hebben aan een nieuw logo, hetgeen wij duidelijk uiteen hebben gezet. Door middel van deze motie kunnen wij een heldere uitspraak van de Staten forceren. Wij houden vast aan de motie en staan daar nog steeds volledig achter.

De heer Van de Velde kan ik zeggen dat ik persoonlijk niet op een nieuw logo voor de PvZ zat te wachten. Immers, het oude voldeed perfect, maar een partijlid heeft dit voor eigen rekening verzorgd. Het heeft ons "nul" gekost en het is een schitterend logo. Omdat het niets heeft gekost, heb ik mijn bezwaar laten varen.

De heer **De Bat** (GS). Voorzitter. De laatste woorden van de heer Babijn zijn mij uit het hart gegrepen want ook wij krijgen zonder extra kosten een nieuw logo. Volgens mij kan de heer Babijn zijn bezwaren laten vallen. Ik ben het met hem eens dat er in het verleden kosten zijn gemaakt, maar daarover is in het verleden gediscussieerd en daaruit is een nieuwe opdracht naar voren gekomen, van PS aan GS, om met een nieuw logo te komen. Dus dat doen wij dan ook, voorzitter. Zo werken de verhoudingen. Uiteindelijk zal het college een keuze moeten maken en moeten bepalen welk logo het gaat worden. Overigens, als ik hierover te veel ga vertellen, loop ik voor ons eigen embargo uit...

De heer **Babijn** (PvZ). Is mijn conclusie juist, voorzitter, dat aan de Staten geen besluit zal worden gevraagd en dat de knoop uiteindelijk door het college wordt doorgehakt?

De heer **De Bat** (GS). Ik heb begrepen, voorzitter -- mijns inziens ligt het ook vast-- dat de Staten al een besluit hébben genomen, dat neerkomt op: college, kom met een logo waarin de leeuw terugkomt, en doe dat op een efficiënte manier. Welnu, dat

hebben wij gedaan. Het al genomen besluit voeren wij op dit moment uit.

Voorzitter. De heer Verburg en mevrouw Van Unen hebben enkele opmerkingen gemaakt over "Land in Zee". Ik pas even als het gaat om de in het verleden hierover gevoerde discussies. Het gaat niet zozeer om een campagne, eerder om een merkstijl, en die wordt natuurlijk voor langere tijd ingevoerd. Vervolgens gaat het om kleuren, vormgeving enz., méér dan alleen maar een campagne die je voert. Ook ik vind dat er niet iets tijdelijks moet worden gedaan, waaraan een logo wordt gehangen. Het gaat om een brede basis die eerder is gelegd en waarmee wij nu aan de slag zijn.

Neen, voorzitter, het "oude" logo, zoals bedoeld door de heer Temmink, is niet aan de orde. Wij hebben juist onderstreept dat het logo moet worden gebaseerd op de nieuwe merkstijlcampagne, zij het dat de oude leeuw wel degelijk terugkomt.

De **voorzitter.** De vraag rijst of de heer Babijn zijn motie wil intrekken...

De heer **Babijn** (PvZ). Dat is niet het geval, voorzitter. Ik constateer dat mijn vrees wordt bewaarheid: deze kwestie wordt niet meer ter besluitvorming aan de Staten voorgelegd. Met andere woorden: deze motie is de laatste mogelijkheid. Ik hoop op brede steun.

Motie nr. 3 wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter.** Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ, de SP en GL voor deze motie hebben gestemd.

Aan de orde is de gezamenlijke behandeling van:

32. Motie van de leden Van Unen, Veraart en Willemse, luidende:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 25 september 2015;

overwegende dat:
- minister Kamp voornemens is om de Wet onafhankelijk netbeheer (Wet onafhankelijk netbeheer), in de volksmond de Splitsingswet, door te zetten;
- Nederland het enige land is dat deze wet uitvoert;
- de provincie Zeeland de grootste aandeelhouder van DELTA is;

van mening dat:
- DELTA zijn kredietwaardigheid hierdoor zal verliezen, waardoor het wellicht in onderdelen zal moeten worden verkocht;
- de financiële gevolgen voor de provincie Zeeland en de Zeeuwse gemeenten aanzienlijk zullen zijn;
- splitsing mogelijk 700 tot 900 banen gaat kosten;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:
- vóór de behandeling van de Wet Stroom op 30 september bij de regering aandacht te vragen voor het behoud van DELTA voor Zeeland;
- te verzoeken de eigendomssplitsing pas door te voeren als de andere Europese lidstaten hier ook toe overgaan;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 4.

en:

33. Motie van de leden Kool-Blokland, Bierens, Dorst, Pijpelink, Faasse, Haaze en Verburg, luidende:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 25 september 2015;

overwegende dat:
- heb kabinet voornemens is de Wet onafhankelijk netbeheer (Wet onafhankelijk netbeheer, Splitsingswet) door te zetten;
- er een meerderheid in de Tweede Kamer lijkt die het kabinet hierin volgt;
- door Provinciale Staten, als 50%-aandeelhouder van DELTA NV, een aandeelhoudersstrategie is vastgesteld waarin (1) behoud van zoveel mogelijk, duurzame werkgelegenheid, (2) risicobeperking van commerciële en gereguleerde activiteiten en (3) een gezond rendement uitgangspunten zijn;

van mening dat:
- er brede zorg leeft over de toekomst van DELTA;
- de uitgangspunten van de aandeelhoudersstrategie voor de provincie Zeeland leidend zijn;
- zorgvuldigheid in het komen tot een splitsing van groot belang is;
- vermijdbare schade als gevolg van de splitsing op het gebied van de werkgelegenheid, de financiële positie en EPZ moet worden voorkomen;
- er in dat kader meer voorbereiding nodig is om oplossingen in het licht van de splitsing te realiseren;

roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- te bewerkstelligen bij het kabinet en de Autoriteit Consument en Markt dat er tenminste twee jaar tijd wordt gegeven voor nadere acties;
- bij het kabinet te pleiten voor het bijdragen aan een oplossing die schade voor DELTA, haar aandeelhouders en de Zeeuwse werkgelegenheid zoveel mogelijk beperkt;
- er alles aan te doen om als aandeelhouders, directie en andere betrokken partijen samen op te trekken voor een stevig, eenduidig geluid in Den Haag;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 5.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. DELTA verkeert in zwaar weer. Dat hebben wij hier wel vaker gezegd, en dat is nog steeds zo. Het heeft overigens niets te maken met het onderwerp waarover wij nu spreken. DELTA heeft te maken met lage energieprijzen; het bedrijf heeft het moeilijk.

Voorzitter. Ook toen wij bezig waren met de aandeelhoudersstrategie wisten wij het al: de uitspraak in het kader van het kort geding over de Splitsingswet hing ons boven het hoofd. Uiteindelijk is het nu dan zo ver: de volgende week, op woensdag, vindt in de Tweede Kamer een debat plaats over deze wet en de gevolgen daarvan voor Eneco en DELTA.

Met de Splitsingswet wil Nederland het beste jongetje van de klas zijn, want in de rest van Europa is een en ander nog niet ingevoerd. Dat is nou juist het probleem. Bedrijven als NUON en Essent, die dit al wél hebben gedaan, zijn ook actief op buitenlandse markten, en daar hebben zij de leidingen nog gewoon in bezit. Vandaar dat zij een aanzienlijk betere rating, kredietwaardigheid, hebben dan DELTA na splitsing, en dat, voorzitter, is een oneerlijk situatie voor de twee bedrijven die nog in overheidshanden zijn.

De werkgelegenheid staat op het spel. Het gaat bij DELTA om honderden banen. Het is weer een nieuwe klap, na Thermphos, Zalco, Philip Morris, alles wat wij al gehad hebben. Daarom, voorzitter, vragen wij het college om vóór volgende week woensdag --dan vindt het debat in de Kamer plaats-- bij de regering aandacht te vragen voor het behoud van DELTA voor Zeeland. Ook moet het kabinet worden gevraagd de eigendomssplitsing pas door te voeren wanneer ook de andere lidstaten van de EU daartoe overgaan. Als dat gebeurt, heeft DELTA een eerlijke kans.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. De overwegingen, vermeld in de door onze en andere fracties ingediende motie, zijn uiteraard voor een groot gedeelte gelijk aan de overwegingen die door de fractie van de SP zijn aangegeven. DELTA verkeert in zwaar weer; wij weten het met z'n allen. Het was een sterk bedrijf, een Zeeuws bedrijf dat zijn rol kon spelen in Nederland en de Europese omgeving, maar het heeft nu te maken met economische risico's. Daar hebben álle bedrijven mee te maken, en dat zou men dus moeten kunnen hanteren. Echter, er zijn ook risico's van overheidswege omdat de structuur wordt veranderd, en dat is een veel ingewikkelder aspect.

Laat duidelijk zijn, voorzitter, dat mijn fractie tegen splitsing is. Echter, wij zijn wél van mening dat wij uit moeten gaan van de politieke realiteit. Het plan van mijn fractie is in elk geval om via de eigen politieke kanalen haar vertegenwoordigers in de Tweede Kamer te benaderen om dit standpunt uit te dragen en na te gaan of het mogelijk is dat de splitsing alsnog niet doorgaat. Mocht dat niet mogelijk zijn --het lijkt er nu op dat er in de Kamer een meerderheid is vóór splitsing; het kabinet is voornemens de Wet onafhankelijk netbeheer (WON) door te zetten-- dan willen wij Gedeputeerde Staten een rugzakje meegeven met instrumenten die men kan gebruiken om te bewerkstelligen dat splitsing op een goede, zorgvuldige manier plaatsvindt, zodat de Zeeuwse werkgelegenheid bij de afwikkeling van een en ander de hoogste prioriteit en veel aandacht krijgt.

Werkgelegenheid, aandeelhouderswaarde en risicobeperking zijn de elementen die ook in de aandeelhoudersstrategie zijn neergelegd. Wij vinden deze drie van groot belang. Om tegen die achtergrond acties te kunnen uitzetten, geven wij aan GS de opdracht mee om daarmee aan de slag te gaan.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Er is op dit terrein heel wat aan de hand, zoals ook door de indieners van de moties is aangegeven. Er wordt de laatste tijd veel gesproken over het dossier-DELTA. Ik maak van deze gelegenheid gebruik om wat uitvoeriger in te gaan op datgene wat er met betrekking tot DELTA en de Splitsingswet speelt.

Voorzitter. Het college heeft met belangstelling kennisgenomen van de motie van de SP-fractie. Daaruit komt de zorg naar voren in verband met de toekomst van DELTA. Welnu, die zorg hebben wij allemaal, maar toch denkt het college dat het verstandig is om deze motie, zoals zij nu is opgesteld, niet aan te nemen. Ik zal uitleggen waarom wij tot deze mening zijn gekomen.

De doelstelling van de minister met de Splitsingswet is voornamelijk om de gereguleerde netwerkactiviteiten met een groot publiek belang te beschermen tegen risico's, verbonden aan commerciële energieactiviteiten. Die risico's zijn groot. Kijken wij naar datgene wat de laatste jaren op dit terrein is gebeurd, dan blijkt dat het een

internationale markt is geworden met zeer grote spelers die wij in Nederland niet meer zelfstandig kunnen beïnvloeden. Het zijn risico's die wij, als decentrale overheidsaandeelhouder, moeilijk kunnen en willen lopen.

Kijken wij tegen deze achtergrond naar de situatie van DELTA, dan kan ik mij écht wel iets voorstellen bij de zorgen die bij de minister leven. Als wij alles op een rijtje zetten, moeten wij allereerst constateren dat DELTA enkele jaren geleden nog zo'n twee miljard euro waard was, terwijl daarvan nu nog ongeveer de helft over is, zulks als gevolg van de gewijzigde omstandigheden op het terrein van de commerciële activiteiten. En, voorzitter, het behoeft niet eens zo te zijn dat wij wat dit betreft de bodem al hebben bereikt.

De vooruitzichten met betrekking tot de energiemarkt zijn niet best. Het zou wat mij betreft dramatisch zijn wanneer de gezonde onderdelen van DELTA --ik denk aan het netwerk, Evides en het Kabel-Zeelandnet-- zouden worden meegesleurd door het risicovolle commerciële energiebedrijf. Dat moeten wij hoe dan ook zien te voorkomen. Daarom is eind 2013 breed gedragen een aandeelhoudersstrategie aangenomen die door DELTA is overgenomen. Op 26 mei van dit jaar is de essentie van deze aandeelhoudersstrategie nog eens door de Staten onderschreven; ik doel nu op de risicobeperkende aanvullende voorwaarden.

Voorzitter. In het kader van deze strategie willen wij drie zaken regelen. Ik herhaal ze nog maar eens: behoud van zoveel mogelijk duurzame, toekomstbestendige Zeeuwse werkgelegenheid; risicobeperking met betrekking tot commerciële activiteiten; gezond rendement ofwel aandeelhouderswaarde. Deze strategie is voor mij, als gedeputeerde, leidend bij de invulling van mijn rol als aandeelhoudersvertegenwoordiger bij DELTA.

Gelukkig, voorzitter, zie ik dat deze visie met betrekking tot de doelen van de aandeelhoudersstrategie breed wordt gedragen. Die visie wordt gedeeld door mijn collega's in de Aandeelhouderscommissie en door de overige aandeelhouders. Wij zijn heel intensief bezig met het verwezenlijken van deze strategie en ik hoop de Staten hierover op korte termijn nader te kunnen informeren.

Een van de consequenties van de aandeelhoudersstrategie is dat de risico's van het commerciële bedrijf zoveel mogelijk worden beperkt, zodat de gezonde onderdelen die passen bij het profiel van een overheidsaandeelhouder, er niet onder te lijden hebben. Daar ligt volgens mij een parallel met de doelstelling van de minister.

Met de motie van de SP-fractie wordt aandacht gevraagd voor de schadelijke gevolgen van de splitsing. Voorzitter, laten wij op dat punt de feiten eens op een rij zetten. In navolging van DELTA wordt in de motie gesteld dat de splitsing mogelijk leidt tot een verlies van 700 tot 900 arbeidsplaatsen. De Aandeelhouderscommissie heeft bij herhaling aan DELTA gevraagd om een onderbouwing van dit aantal. Helaas wachten wij nog altijd op het antwoord. Laten wij hierop onze eigen analyse los, dan concluderen wij dat in het ergste geval rekening moet worden gehouden met een maximaal verlies van 400 banen in Zeeland, dat wil zeggen: wanneer het commerciële energiebedrijf zou worden verkocht.

Men begrijpe mij niet verkeerd: ik vind dit zeer betreurenswaardig voor de mensen die het betreft, en ik snap heel goed dat het bedrijf DELTA vecht voor de continuïteit van de onderneming. Als aandeelhoudersvertegenwoordiger zie ik het echter wel als mijn verantwoordelijkheid om breder te kijken, en daarbij focussen wij op de 1600 mensen die wél hun werk kunnen behouden. Worden de gezonde onderdelen meegetrokken in de problemen die aan het risicovolle energiebedrijf verbonden zijn, dan zien wij dat als een wezenlijk gevaar voor de toekomst. Dat moeten wij dus voorkomen, en daar gaat nu precies de aandeelhoudersstrategie over: behoud van duurzame Zeeuwse werkgelegenheid.

Hetzelfde, voorzitter, geldt voor het financiële aspect. Aan de waarde die wij inmiddels kwijt zijn, veranderen wij niet zoveel meer maar als college voelen wij ons wel verantwoordelijk voor de belastinggelden van zo'n 400.000 Zeeuwse inwoners. Het college acht het dan ook van groot belang dat de resterende 1 miljard --die in DELTA zit opgesloten en voor een groot gedeelte voor rekening komt van het netwerkbedrijf en Evides-- wordt beschermd. Als het even kan, moeten de middelen die daaruit voortvloeien --daar waar die nu, in de ongesplitste situatie niet worden ontvangen-- worden ingezet voor het creëren van duurzame banen, hier in Zeeland.

Betekent dit nu, voorzitter, dat het college geen oog heeft voor de negatieve gevolgen van het commerciële energiebedrijf? Neen, uiteraard niet, maar onze inzet is erop gericht om de schadelijke neveneffecten, die kunnen ontstaan wanneer de splitsing onzorgvuldig wordt uitgevoerd, te voorkomen. Ik ben daar dagelijks mee bezig en weet mij daarbij gesteund door het college van GS, de leden van de Aandeelhouderscommissie en de aandeelhouders. Wij dringen er bij de minister en bij de kamerfracties op aan dat grote zorgvuldigheid wordt betracht bij de uitvoering van de Splitsingswet. Deze zorgvuldigheid impliceert voldoende tijd om de splitsing zorgvuldig te effectueren --wij denken hierbij aan een periode van twee jaar--; steun voor EPZ in verband met de kerncentrale omdat wij vinden dat dit een aangelegenheid van nationaal belang is; steun voor het gesplitste commerciële bedrijf om het wegvallen van het Europese level playing field te compenseren. Op deze wijze kunnen ongewenste

financiële nadelen voor DELTA en haar aandeelhouders worden voorkomen.

Bovendien, voorzitter, mag men van mij aannemen dat ik de minister aanspreek op een brede verantwoordelijkheid voor de economische ontwikkelingen in Zeeland. Dat betreft dus niet alleen DELTA. Daarbij geldt als inzet het stimuleren van onze regionale economie, gericht op het creëren van extra werkgelegenheid.

Voorzitter. Ik vat dit betoog samen. Met de aandeelhoudersstrategie wordt beoogd de risico's van het commerciële energiebedrijf DELTA te beperken. De energiemarkt is aan fundamentele veranderingen onderhevig. Dit betekent dat de identiteit van de onderneming DELTA, zoals wij die al jaren in Zeeland kennen, hoe dan ook in de komende periode zal gaan veranderen. De inzet van het college is om samen met de andere aandeelhouders de gezonde onderdelen voor het Zeeuwse belang te behouden. Dit houdt in dat wij misschien tóch door de zure appel heen moeten bijten voor wat betreft het risicovolle energiebedrijf. Als wij dat zo zorgvuldig mogelijk doen in constructief overleg met Den Haag, zouden wij zoveel mogelijk banen en aandeelhouderswaarde kunnen behouden.

Voorzitter. De motie van de SP-fractie gaat, wat het college betreft, om die reden te ver. Als alternatief pleiten voor datgene wat keurig is verwoord in motie nr. 5: voldoende tijd voor de splitsing; steun voor EPZ-kerncentrale; steun voor het gesplitste commerciële bedrijf om het wegvallen van het Europese level playing field te compenseren. Dát, voorzitter, is een opdracht waarmee ik naar Den Haag kan gaan. Dat zou ik het liefst met alle aandeelhouders samen doen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ik constateer dat de indieners van motie nr. 5 ervan uitgaan dat de splitsing doorgaat. Ik wijs erop dat in de Kamer een amendement klaarligt en dat het debat van aanstaande woensdag onder meer daarover zal gaan. Het is nog helemaal niet zeker dat dat amendement niet wordt aangenomen. De PvdA-fractie zou dit amendement van SP-kamerlid Smaling wel eens kunnen steunen, en dan ziet het er ineens heel anders uit.

Voorzitter. De gedeputeerde is ingegaan op het feit dat er op Europees niveau sprake is van een oneerlijk speelveld, omdat de rest van Europa niet meedoet. NUON, Essent en andere energiebedrijven zijn ook in andere landen actief en gaan daarom qua rating niet achteruit. Dat geldt wél voor DELTA en Eneco. De gedeputeerde zoekt hiervoor compensatie. Ik vraag haar om dit nader uit te leggen. Wat kan er nog in verband met die honderden banen --hoeveel het er ook zijn-- worden gecompenseerd?

Voorzitter. De motie, zoals zij nu door ons ingediend, is al aangenomen in de gemeenteraden van Vlissingen en Middelburg. Partijen zoals de PvdA en het CDA, die nu in deze zaal tegen deze motie zijn, hebben daar de motie gesteund.

Deze week heb ik een stuk van Eneco gelezen waarin wordt gesteld dat er met betrekking tot de splitsing sprake is van een historische fout. Dat wordt nu óók gezegd in verband met NS en Prorail. Als je op die manier zaken uit elkaar haalt, kun je er op termijn achterkomen dat je een heel grote fout hebt gemaakt.

Mevrouw **Pijpelink** (PvdA). Voorzitter. De PvdA zet zich altijd in voor behoud en uitbreiding van werkgelegenheid. Eerlijk gezegd: wie van ons wil nu níet laten zien in de ontstane situatie dat hij vóór behoud van Zeeuwse banen is? Dat willen we allemaal, linkse én rechtse partijen. Dat is dus geen kwestie van partijpolitiek. De banen van veel Zeeuwen staan op het spel. Echter, wat wij niet willen, is dat werknemers bij DELTA, Zeeuwen, valse hoop wordt gegeven. Er mag geen sprookje worden verteld met valse hoop, zo van: ze leefden nog lang en gelukkig. Dat is immers niet de huidige situatie. Dat is mij deze week wel duidelijk geworden bij het "ingraven" in het DELTA-dossier.

DELTA heeft, zoals veel nutsbedrijven in de jaren negentig --wij kennen de verhalen over de woningcorporaties-- de nutsfunctie onderaan de prioriteitenlijst gezet. Ik denk, voorzitter, dat de SP-fractie deze mening kan delen. Het bedrijf heeft gouden bergen beloofd en gezien in allerlei aanverwante commerciële activiteiten. Dat is prima voor een commerciële instelling, maar niet voor een nutsbedrijf in de ware zin van het woord.

Op dit moment weten wij in dit huis maar al te goed welk miljoenenverlies dit heeft betekend. Wat dat betreft zijn de jaren negentig en de grootheidswaanzin in die periode funest geweest, zo zou je kunnen zeggen. Zoals mijn fractie er nu naar kijkt, voorzitter, "downsizen" we nu die grootheidswaanzin door realistisch te kijken naar functie, taak en toekomst van de energiesector als nutsbedrijf, het netwerkbedrijf dus, en als commerciële instelling. Dat is geen sprookje, maar een eerlijk verhaal waarbij wij --ik neem aan dat het ook geldt voor de andere fracties-- bij onze collega's in Tweede en Eerste Kamer aandacht vragen voor behoud van Zeeuwse werkgelegenheid. Ik hoop dat ook de SP-fractie, gelet op deze landelijk aangestuurde motie, dat zal doen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik zou mij kunnen aansluiten bij het betoog van collega Pijpelink maar breng toch graag de visie van de VVD-fractie naar voren.

Mijn fractie begrijpt heel goed de zorgen en de onrust die thans bij DELTA, met name de medewerkers, heersen. Het bedrijf verkeert in zwaar weer, maar wij moeten ook vaststellen dat

dat niet komt door de Splitsingswet. Immers, die is nog niet ingevoerd. Niet alleen de medewerkers en de directie, ook de VVD maakt zich zorgen over DELTA, niet alleen vandaag, niet alleen de afgelopen weken, maar al een aantal jaren. Daarom heeft de VVD drie jaar geleden het initiatief genomen om te komen tot een aandeelhoudersstrategie die in deze Staten op brede steun kon rekenen. Deze strategie is eind mei van dit jaar nog eens bevestigd met het stellen van extra voorwaarden, gericht op risicobeperking.

Voorzitter. De aandeelhoudersstrategie kent drie belangrijke uitgangspunten. De eerste twee zijn het inzetten op duurzame, structurele Zeeuwse werkgelegenheid en risicobeperking, met name waar het gaat om de gereguleerde publieke activiteiten van het netwerkbedrijf en waterbedrijf Evides. Mijn fractie wil wat dit betreft duidelijkheid geven: zij is van mening dat deze activiteiten apart moeten worden gezet van de risicovolle commerciële activiteiten. Het derde uitgangspunt van de aandeelhoudersstrategie is rendement, ook voor de aandeelhouders, zulks in het belang van heel Zeeland.

De VVD betreurt het, voorzitter, dat DELTA niet veel eerder proactief heeft gereageerd op de ontwikkelingen op de energiemarkt. Die zijn immers niet van vandaag of gisteren; ze spelen al een aantal jaren een belangrijke rol. Wij hebben de indruk dat DELTA nu de Splitsingswet aangrijpt om voor een deel eigen falen in het verleden te verdoezelen. Wij betuigen dan ook graag onze instemming met het standpunt van het college, zoals het zojuist door de gedeputeerde is verwoord. Mijn fractie waardeert daarnaast zeer de inspanningen die de afgelopen periode door de Aandeelhouderscommissie zijn gepleegd.

Met de motie nr. 5, ook mede namens ons ingediend, wordt opgeroepen tot het betrachten van zorgvuldigheid bij het splitsen. Ook hier gelden de drie belangrijke uitgangspunten die in de aandeelhoudersstrategie zijn opgenomen: duurzame Zeeuwse werkgelegenheid; risicobeperking; gezond rendement. Voorts vermeldt de motie de oproep om "er alles aan te doen om als aandeelhouders, directie en andere betrokken partijen samen op te trekken voor een stevig, eenduidig geluid in Den Haag". Deze oproep wil ik onderstrepen, voorzitter, met name in de richting van de directie van DELTA. Samen stevig en eenduidig optrekken in Den Haag is vaak beter en succesvoller dan verdeeldheid zaaien en partijen tegen elkaar uitspelen.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Dit dossier bevat een lastige materie, voor iedereen. In elk geval is op dit moment voor mijn fractie niet duidelijk waarom de Staten de ene keer pleiten voor een level playing field op Europees niveau --ik denk hierbij aan de havens-- en de andere keer, op dit moment, menigeen zegt: we sturen aan op het landelijke niveau en we zitten vast aan de splitsing. Dat vind ik een beetje vreemd. Ik wijs erop dat we de discussie hierover in de Tweede Kamer nog moeten krijgen. Uiteraard heeft GroenLinks wat dat betreft het nodige voorwerk gedaan. Wij zijn het eens met degenen die pleiten voor een level playing field in Europa. De hele energiesector is gewoon een Europese aangelegenheid. Andere fracties hebben er al op gewezen dat bedrijven als NUON en Essent in buitenlandse handen zijn gekomen en dat die bedrijven ook met buitenlandse netwerken draaien, die gewoon concernonderdelen zijn.

Wat moeten wij nu? Voorzitter, mijn fractie stelt twee vragen. Wij horen mevrouw Kool in verband met motie nr. 5 duidelijk zeggen dat haar fractie tégen splitsing is. Hoe bestaat het dan dat je met een motie komt waarin ervan wordt uitgegaan dat dat gaat gebeuren? Daarnaast vragen wij de mede-indieners of zij datgene wat mevrouw Koos heeft ingebracht, onderschrijven. Als dat het geval is, kan ik het helemáál niet meer volgen.

Voorzitter. Het ziet ernaar uit dat de leiding van DELTA met een ander voorstel komt dan datgene wat de aandeelhouders voor ogen hebben en waarop de gedeputeerde zojuist heeft gedoeld. De gedeputeerde geeft in feite aan dat wij niet ontkomen aan splitsing en zij bepleit dat in ieder geval bepaalde sectoren binnenboord worden gehouden, met de bijbehorende werkgelegenheid, hoe jammer het ook is voor de commerciële tak. Ik vraag mij af, voorzitter, of er nog overleg is geweest met de leiding van DELTA, die nu overal, ook in Den Haag, stelt: hou ons als kleine maatschappij overeind, splits nog niet. Nogmaals, de gedeputeerde stelt in haar betoog dat wij niet aan splitsing ontkomen.

Voorzitter. Door GroenLinks is altijd gesteld: als je de publieke aandelen zeker wilt stellen, moet je ze verhangen, loskoppelen. Welnu, op dit moment --gelet op de Europese markt en de huidige situatie-- constateren wij dat wij óók te maken hebben met de totale energiemarkt, met het Energieakkoord en met de rechterlijke uitspraak dat de CO2-uitstoot moet worden verminderd. Laten wij ons realiseren dat de buitenlandse concerns duidelijk inzetten op het gebruik van kolen en dat er in dat verband sprake is van een enorme terugval. Als gevolg hiervan zal het nóg lastiger worden om het Energieakkoord waar te maken.

Tegen die achtergrond wil mijn fractie niet nu al uitgaan van splitsing. Wij wachten de uitkomsten van de discussie hierover af en blijven inzetten op datgene wat DELTA en Eneco voor ogen hebben: meer duurzame energie. Ze hebben geleerd van hun fouten. Wij zijn de eerste om te erkennen dat DELTA in het verleden bepaalde dingen niet goed heeft gedaan, maar kijken nu vooruit. Daarnaast onderstrepen wij dat dergelijke zaken op Europees

niveau moeten worden benaderd. Wij kunnen ons vinden in motie nr. 4 van de SP-fractie en niet in motie nr. 5.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Is mijn conclusie juist dat de fractie van GroenLinks nu niet meer de Evides-aandelen wil verhangen?

De heer **Temmink** (GL). Wij maken onze afwegingen en daarbij hebben wij telkens gezegd dat die aandelen moeten worden verhangen. Dat is in principe nog steeds zo, maar op dit moment hebben wij het over het netwerkverhaal en ook dat is een onderdeel van DELTA. Daarover wordt gezegd: de rest van Europa gebruikt het, maar Nederland, het braafste jongetje van de klas, wil splitsen. Met andere woorden; het principe van het level playing field gaat hier niet op.

De heer **Bierens** (VVD). Maar is het niet vreemd dat u met betrekking tot de éne gereguleerde activiteit, die met betrekking tot het drinkwater, wél wilt verhangen en dat u dat met betrekking tot de ándere gereguleerde activiteit, het netwerkbedrijf, niet wilt? Dat begrijp ik niet goed. In beide situaties is er sprake van publiek belang. Dat is een groot belang, zoals ook door de minister is benadrukt. Het gaat om de borging van publieke netwerken. Voorkomen moet worden dat ze onderhevig zijn aan inflatie als gevolg van risicovolle commerciële activiteiten. Daar kunt u toch niet tégen zijn?

De heer **Temmink** (GL). Daar zijn wij in principe ook niet tegen maar ik vraag aandacht voor het tweede onderdeel van het dictum van motie nr. 4: de splitsing pas doorvoeren wanneer ook de andere lidstaten hiertoe overgaan. Deze insteek is niet alleen voor Nederland verzonnen; die is op Europees niveau verzonnen. Dat er garanties moeten zijn met betrekking tot het netwerk, daarover zijn wij het eens, maar dat moet op Europees niveau worden geregeld en waargemaakt. Er is al verwezen naar in gemeenteraden aangenomen moties; fracties van GroenLinks hebben voor die moties gestemd. Hoe het op landelijk niveau gaat, moet aanstaande woensdag blijken, maar GroenLinks onderstreept dat de borging van netwerken op Europees niveau moet worden geregeld.

De heer **Bierens** (VVD). Ik begrijp het niet goed. Het is van nationaal belang dat er sprake is van goede netwerken. Ze moeten in stand blijven, goed worden onderhouden en mogen niet storingsgevoelig zijn. Dan behoeven wij toch niet naar omliggende landen te kijken? Wij hebben toch ook een ander pensioenstelsel dat veel meer zekerheden biedt dan bijvoorbeeld in Frankrijk het geval is? Mij mogen toch onze eigen goede insteek blijven houden? Ik begrijp dit "wachten op Europa" niet als het om een groot publiek belang gaat.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. Als de heer Temmink goed heeft geluisterd, heeft hij in mijn toelichting op onze motie gehoord waarom wij dit onderscheiden in verschillende stappen. Inderdaad heb ik gezegd dat de CDA-fractie tegen splitsing is. Ook heb ik gezegd dat de CDA-fractie in dit verband haar contacten op het landelijke niveau zal benaderen. Echter, óók hebben wij gezegd dat --en dat geldt voor de gezamenlijk ingediende motie-- als de realiteit is dat de splitsing wél door het kabinet wordt doorgevoerd, wij de weg willen meegeven die wij hier willen volgen. Wij willen de gedeputeerde niet op weg sturen met een boodschap die niet aankomt, maar met een redelijk en voor Zeeland goede weg, die kan leiden tot voldoende tijd om volgens de aandeelhoudersstrategie de werkgelegenheid centraal te stellen en zoveel mogelijk aandeelhouderswaarde veilig te stellen terwijl de risico's voor het bedrijf gemitigeerd worden. Wij vinden het ontzettend belangrijk dat er van Zeeland één geluid komt.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Hier kan ik mooi bij aansluiten, voorzitter. Natuurlijk kan dat: één geluid. Het CDA zou hier hetzelfde geluid kunnen laten horen als het ook in de gemeenteraden heeft laten horen. In dat geval kan men de motie van onze fractie steunen. Verder zou ik de heer Bierens, die in verband met de onderhavige kwestie over het nationale belang heeft gesproken, het volgende willen voorhouden. Als het over ándere Zeeuwse bedrijven gaat die op Europees niveau met oneerlijke concurrentie te maken hebben, heeft u de grootste mond.

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. Ook voor mijn fractie is dit een moeilijke en zorgwekkende situatie, vooral met het oog op de werkgelegenheid. Of het nu om 400 of om 800 medewerkers gaat, het is een groot aantal.

Ik vind dat de gedeputeerde een compliment toekomt voor de wijze waarop zij het hele proces heeft geschetst. Ik vond haar betoog heel helder, zij het dat ik merk dat er binnen de Staten nog wat onduidelijkheid bestaat. In elk geval is statenbreed een bepaalde aandeelhoudersstrategie gekozen, waarin zaken op een rij zijn gezet. Op landelijke niveau is minister Kamp voornemens om de splitsing door te zetten en hij krijgt daarvoor voldoende steun. Mijn conclusie is --ik hoop dat de gedeputeerde hierover straks iets kan zeggen-- dat de situatie nu zodanig is dat, mocht de minister terugkomen van zijn voornemen tot splitsing, wij in feite op grond van onze aandeelhoudersstrategie genoodzaakt zijn om dat zélf te doen.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Natuurlijk hebben de Staten een aandeelhoudersstrategie vastgesteld, maar eigenlijk wordt met motie nr. 5 ingegaan op een actuele situatie. Wij moeten daar de aandeelhoudersstrategie wel bij betrekken maar niet die strategie alléén. Ook door anderen is al gezegd dat DELTA in zwaar weer verkeert, maar dat geldt ook voor andere energiebedrijven. Wij kunnen als aandeelhouders de directie en commissarissen wel zaken verwijten, maar wij hebben nu eenmaal te maken met de situatie zoals die nu is. Die actualiteit wordt bepaald door de behandeling van een wet door de Tweede Kamer, en die behandeling vindt de volgende week plaats. Het is op grond van die actualiteit dat wij hebben besloten om de motie van de fractie van de SP te steunen.

Nogmaals, DELTA en ook andere energiebedrijven verkeren in zwaar weer. Er zijn grote afwaarderingen geweest, van vele miljarden, bij Vattenfall en RWE voor de door hen aangeschafte Nederlandse dochters Essent en Nuon. Dat feit mogen wij best bij onze beeldbepaling betrekken. Blijkbaar zijn er méér bedrijven geweest die zich hebben vergist, die gouden bergen zagen terwijl er slechts sprake was van bladgoud, of modder.

Hoe dan ook, wij kijken naar de actualiteit. Wij zien minister Kamp met zeer strak het voornemen --hij heeft nog het deze week in een brief aan de Kamer bevestigd-- om de Wet onafhankelijk netbeheer, en dus ook de splitsing, door te zetten. Dat is de actualiteit en het is op grond daarvan dat wij moties beoordelen, van anderen en van onszelf. Een motie die wij hebben voorbereid, dien ik niet in. Ik denk dat indiening weinig zou toevoegen aan de discussie. Sterker nog, ik ga er straks op aandringen dat beide ingediende moties in elkaar worden geschoven. Immers, wij willen in Zeeland graag sámen voor DELTA staan.

"Samen voor DELTA.nu" is ook een website, voorzitter. Ik heb bekeken hoe dit zich de afgelopen weken heeft ontwikkeld. Ik volg wat er op dit terrein in gemeenten gebeurt. Zo heb ik ook de PvdA-statenfractie gevolgd. Mevrouw Pijpelink twitterde deze week: "De PvdA-fractie is tegen splitsing; wij steunen de petitie". Het CDA is overál tegen, zo constateer ik. Dat moet ik misschien even toelichten. Het CDA is niet met betrekking tot alle onderwerpen overal tegen, maar het CDA is wel op alle plaatsen in Zeeland met hetzelfde standpunt gekomen; overal is men tégen splitsing. Echter, dat is niet overal even duidelijk en sterk. Hier, in deze zaal, zwakt het CDA het heel sterk af. En waarom dan toch, voorzitter? Dat is jammer. In Den Haag zijn ze óók tegen. Ik zou zeggen: hou de rug recht. Samen voor Zeeland, samen voor DELTA.

Voorzitter. Wij stellen in de actualiteit van nu vast dat wij ons verzet tegen splitsing niet behoeven op te geven voordat deze strijd verloren is. Ik voel mij nu bijna verwant met de heer Babijn: laten wij ons opstellen met een trotse en strijdbare leeuw... Hoe dan ook, het is onzinnig om nu te stellen: er lijkt voor splitsing een meerderheid in de Kamer te zijn, en dus nemen wij maar een motie aan die daar al op vooruitloopt en daar van uitgaat. Dat is jammer, voorzitter. Ik zou zeggen: wees moedig!

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. Ik merk dat de fractie van D66 moedig wil zijn als de Zeeuwse leeuw, maar de heer Veraart interpreteert het standpunt van het CDA toch verkeerd, en dat wil ik even rechtzetten. Duidelijk heb ik gezegd dat het CDA van mening is dat de splitsing geen goed idee is en dat wij tegen die achtergrond onze politieke kanalen zullen gebruiken. Die optie gaan wij echter niet bij de gedeputeerde neerleggen; dat doen wij zélf. Wij behoeven niet alles wat wij hier vinden, bij de gedeputeerde neer te leggen. Wij gaan hiermee zélf aan de slag en ik verwacht dat méér partijen dit zullen doen. Ik neem aan dat ook de heer Veraart, als een moedige leeuw, dat zal doen...

De heer **Veraart** (D66). Ik verwacht dat álle landelijke partijen dat nu gaan doen.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Dat wordt door ons van harte toegejuicht, maar wij willen ook de weg schetsen die aan de orde kan komen wanneer aanstaande woensdag blijkt dat er geen meerderheid is voor datgene wat wij willen. Wat gaan wij dán doen? Welnu, voorzitter, dáár gaat onze motie over.

Mevrouw **Pijpelink** (PvdA). Voorzitter. Bij mijn aantreden in deze Staten, in maart, ben ik vergeten om te vragen of er zoiets bestaat als een "joker voor beginnersfoutjes". Ik kan de heer Veraart zeggen dat er sprake is geweest van zo'n beginnersfoutje, en ik zal uitleggen hoe dat komt. In verband met dit dossier is het woord "ingewikkeld" al gevallen. Ik vraag mij af of de heer Veraart mijn tweet van gisteren heeft gezien, want die citeert hij niet. Ik was de vorige week donderdag met betrekking tot DELTA niet veel verder dan de vraag "Wat draag ik maandelijks af?", maar vandaag durf ik wel te stellen dat ik inmiddels van dit onderwerp behoorlijk wat meer weet. Ik zal niet zeggen dat ik er álles van weet. De vraag rijst of je hiervan wel alles kán vinden.

Hoe dan ook, mijnheer Veraart, het was te snel. Het is precies zoals ik het al eerder heb gezegd: het gaat om een ongelofelijk ingewikkeld dossier. Ik kijk nu toch even naar mijn "linkse collega-partijen". Het valt mij van deze partijen ontzettend tegen dat zij nu hun visie op algemeen nut en algemeen belang laten vallen. Mijnheer

Veraart, collega's, wij staan gezamenlijk voor het Zeeuwse belang. DELTA is een Zeeuws bedrijf en de Zeeuwse werkgelegenheid staat gigantisch onder druk. Wat dat betreft verschillen wij niet van mening.

Ik voeg hieraan toe dat de discussie over de splitsing niet hier, in deze zaal, wordt gevoerd. Er wordt hier nu over gesproken alsof wij er over gaan, maar dat gaan wij niet. Ik twijfel er niet aan dat wij allemaal, ongeacht de verschillende standpunten, proberen om in de Tweede Kamer de juiste boodschap naar voren te krijgen. Welnu, mijns inziens is er voor wat betreft onze Staten maar één boodschap, namelijk behoud van Zeeuwse werkgelegenheid, al dan niet zonder splitsing. Tegen die achtergrond sluit ik mij aan bij de woorden van de heer Bierens: DELTA heeft méér boter op het hoofd dan men ons nu doet geloven met deze publieksactie.

De **voorzitter.** Dit waren interrupties in het betoog van de heer Veraart. Wil hij daar nu op reageren?

De heer **Bierens** (VVD). Ik heb óók nog een interruptie...

De heer **Veraart** (D66). En ik heb de heer Bierens nog niet eens genoemd!

De heer **Bierens** (VVD). Dat is dan ook de reden waarom ik wil interrumperen...

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter, zal ik de heer Bierens dan nu maar eerst noemen, óf gaat hij al reageren voordat hij weet wat ik ga zeggen?

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. De heer Veraart vraagt zich af wat het CDA gaat doen op het landelijke niveau en hij gaat in op lokale situaties, maar ik vraag mij af hoe hij zélf naar Den Haag gaat. Immers, de Splitsingswet is natuurlijk het kindje van zijn partij. Hij kan wel zeggen dat het nu om de actualiteit gaat, maar zijn partij...

De heer **Veraart** (D66). Als u nou even had gewacht, was ik daar wel op gekomen. U kúnt gewoon niet wachten...

De heer **Bierens** (VVD). Nogmaals, de Wet onafhankelijk netbeheer is het kindje van úw partij. Heel lang hebben wij niet gehoord dat er wat dat betreft sprake zou zijn van een ander standpunt, en nu ineens is dat kindje niet meer levensvatbaar, terwijl wij geen ziekte kunnen constateren. Kunt u dat eens uitleggen?

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. De Wet onafhankelijk netbeheer is ontwikkeld in 2006 en inmiddels --dat is ook voor de heer Bierens niet helemaal nieuw-- zijn we bijna tien jaar verder en is de energiemarkt sterk veranderd. Dat is een gegeven dat wij meenemen. Men mag van D66 verwachten, wellicht anders dan van andere progressieve of voorheen progressieve partijen, dat zij zich minder op ideologie richt maar meer pragmatisch nagaat wat nú goed en juist is. Er is bovendien nog een ander verschil, blijkbaar met de VVD, althans hier in Zeeland. Waar de heer Bierens breed uitmeet dat er sprake is van een nationaal belang bij het publiek houden van het netwerk, gaan wij hier in deze zaal in op het Zeeuwse belang. Het is op grond van die afweging --ik zeg het ook tegen mevrouw Kool-- dat wij onze invloed willen uitoefenen in Den Haag. Wij hebben wat dat betreft niet gewacht, voorzitter. Met genoegen zal ik de mails overleggen die ik mijn partijgenoot Van Veldhoven in de Kamer heb gestuurd. Wij hebben onze kamerfractie heel stevig voorgehouden: doe dit nu niet.

Voorzitter. Wij zouden ermee kunnen leven wanneer de splitsing zou worden uitgesteld. Als inderdaad de rest van Europa óók gaat doen wat ooit is afgesproken, zou het juist goed zijn om tot splitsing te komen. Op die manier zou er weer een level playing field ontstaan. Een level playing field, voorzitter; ik had niet gedacht dat ik het nog ging meemaken dat een socialistische partij dergelijke markttermen zou gaan omarmen... En nu moet ik ook nog meemaken dat de VVD daar afstand van neemt! Ik word gek, als ik hier nog langer naar moet luisteren.

Hoe dan ook, mijnheer Bierens, ik hoop dat ik u een antwoord heb gegeven dat u helpt om de juiste afweging te maken tegen de achtergrond "Samen voor Zeeland, samen voor DELTA". Mevrouw Pijpelink heeft een beginnersfout gemaakt maar dat excuus heeft u niet en dat heeft de CDA-fractie ook niet. Ik heb al gezegd dat het CDA overal tegen splitsing is. Waarom dan hier zo'n slappe-knieënverhaal? In elk geval gaan wij de komende dagen álles in het werk stellen om op z'n minst de splitsing uitgesteld te krijgen.

Het lijkt ons een prima idee, voorzitter, om de twee moties samen te voegen. De motie die de SP-fractie mede namens ons heeft ingediend, geldt voor de komende week. De motie, ingediend door de CDA-fractie en andere fracties, houden wij in die zin in reserve dat wij zeggen: als het onverhoopt niet zou lukken, dán... Op deze wijze kunnen beide moties prima in elkaar worden geschoven. Misschien is het nodig om de vergadering voor enkele minuten te schorsen om dit redactioneel voor elkaar te krijgen...

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Dat zijn dan heel stevige knieën, mijnheer Veraart, om op langere termijn op te kunnen gaan staan...

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Het is "hot" om op dit moment te ageren tegen de Splitsingswet.

Dat lijkt wel de bron van alle kwaad te zijn, ook voor de heer Veraart. Maar stel nu eens dat het kamerdebat, voorzien voor de volgende week, er níet zou zijn, dat de Splitsingswet helemaal niet aan de orde zou zijn of dat de uitspraak van de Hoge Raad in december zou zijn gedaan, wat zou dan naar de mening van de heer Veraart DELTA moeten doen? Het is duidelijk dat op deze wijze het bedrijf niet levensvatbaar is. Ik meen dat de heer Verburg het heel goed heeft gezien: ook dán zou er iets moeten gebeuren. Wij zouden dan, in lijn met de aandeelhoudersstrategie, óók moeten splitsen, de Evides-aandelen willen verhangen en het renderende netwerk willen behouden, buiten de risicovolle invloedssfeer van de commerciële activiteiten willen brengen. Dan zouden wij toch hetzélfde doen, mijnheer Veraart? U gebruikt -- velen doen dat op dit moment-- de Wet onafhankelijk netbeheer als excuus om geen helder, toekomstgericht besluit te nemen.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. De heer Veraart zei zojuist: ik word gek als ik hier allemaal naar luister. Welnu, dat worden wij niet zo snel... Wel ben ik licht verbaasd; dat is een andere kwalificatie. Immers, de geestelijke vader van de Wet onafhankelijk netbeheer was de heer Brinkhorst. Ik kan mij voorstellen dat men, als tijden veranderen, ook van opvatting verandert, maar ik zou zeggen: doe dat dan als hele partij, en niet in verdeeldheid. Die geestelijke vader van de Wet onafhankelijk netbeheer is na de uitspraak van de Hoge Raad geïnterviewd door Energia en stelde bij die gelegenheid: "De Splitsingswet die in 2008 werd ingevoerd, is nog steeds zeer opportuun. De bedrijven moeten zich nu houden aan de wet.". Dat zegt de heer Brinkhorst, voorzitter, en als ik dit gedoe allemaal hoor, denk ik aan een gate op Schiphol, nr. D66. Daar kan je op maandag naar Griekenland en op dinsdag naar Ibiza...

De heer **Veraart** (D66). De zon schijnt overal waar wij u heen voeren en die zonne-energie heeft een heel goede toekomst, maar dat is nu niet aan de orde. Net zo min is nu aan de orde datgene wat de heer Brinkhorst ooit in het Europees Parlement of als minister heeft gedaan. Net zo min is nu aan de orde wat de Hoge Raad ervan vindt. Vandaag is aan de orde hoe wij de volgende week voor Zeeland een onheil kunnen afwenden. Ik roep allen in deze zaal op om gezamenlijk op te trekken, waar dat nu nog kan, en geen mogelijkheid onbenut te laten.

Voorzitter. Ik heb al gezegd dat wij niet alleen hier maar ook in Den Haag al onze kanalen gebruiken, al onze invloed aanwenden om dat doel te bereiken. Van mevrouw Kool heb ik begrepen dat ook het CDA dat doet. Ik weet van de SP dat men dat eveneens doet. Ik hoop dat de PvdA het óók zal doen. Ik heb de opstelling van mevrouw Pijpelink overigens helemaal niet als een beginnersfout beschouwd. Ik dacht eigenlijk dat het eerder een kwestie was van: jammer dat je wordt teruggefloten door Albert de Vries... Maar goed, ik hoop dat de PvdA-fractie toch in Den Haag het Zeeuwse belang blijft bepleiten of gaat bepleiten waar dat nog niet is gebeurd. Dat mag natuurlijk ook de VVD-fractie doen want het is háár minister die het doet. Onze minister deed in 2006 wat toen verstandig was en afgewacht moet worden wat in de toekomst op Europees niveau moet gebeuren om tot een level playing field te komen, maar niet nu splitsen. Als de VVD-fractie minister Kamp daar nog eens op wil wijzen, zijn wij haar allemaal, heel "Zeeland Samen", zeer dankbaar.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. De heer Veraart noemt het nu een "onheil" maar enkele weken geleden, dus niet jaren terug, noemde een oud-minister, een prominent partijgenoot van hem, het "opportuun". Ik krijg die twee standpunten niet op elkaar geplakt. Ik zou iedereen willen adviseren om uit de buurt van de genoemde gate te blijven. Je weet immers niet waar je terechtkomt...

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter, ik ga hier écht niet op reageren aangezien het een lid van mijn partij betreft dat op dit moment in relatie met het onderhavige onderwerp geen enkele functie met enige relevantie bekleedt.

De heer **Dorst** (SGP). Misschien, als ik zijn telefoonnummer krijg...

De heer **Veraart** (D66). Wij hebben in onze partij géén "orakels".

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. Mijn fractie heeft met betrekking tot dit dossier grote zorgen die ik in een doordachte volgorde wil noemen. Wij hebben zorgen om de mensen die hierbij betrokken zijn; zij staan op nummer één. Ook hebben wij zorgen over de belangrijke publieke onderdelen van DELTA; dat is onze tweede prioriteit. In de derde plaats hebben wij zorgen over de commerciële activiteiten.

Wij proberen tegen die achtergrond na te denken over de continuïteit en constateren dat daarvan alleen sprake kan zijn als je een gezonde onderneming hebt. In een ziekenhuis moet er soms worden gesneden, en dat levert pijn op. Als er in een kist appels één of twee rot zijn, moeten ze eruit worden gehaald. Met andere woorden: bij continuïteit hoort ook pijn. Er zijn in een organisatie problemen nodig. Je zou zelfs zover kunnen gaan dat je, als je geen problemen hebt, daar als management voor moet zorgen. Immers, als er problemen zijn, blijft de onderneming in de "verbetermodus". Problemen hebben dus ook goede kanten.

Voorzitter. Wat ik in dit debat en in het dossier veel te weinig tegenkom, is dat er óók veel kansen zijn. Neem alleen maar het feit dat de overheid heeft gesteld dat energie tot onze topsectoren behoort. Kijk je op de website van "topsector energie" dan heb je aan één scherm niet genoeg. Er worden bijzonder veel kansen benoemd. Wij moeten dus enerzijds oog hebben voor de zorgen en anderzijds moeten wij met elkaar veel meer praten over de kansen die er zijn.

Motie nr. 4 zullen wij niet steunen, voorzitter, omdat de strekking daarvan niet de onze is en omdat er nogal wat zaken in staan die niet lijken te kloppen of die een beetje overeenkomen met duimzuigerij.

De heer **Schonis** (D66). Ik ben heel benieuwd, voorzitter, waar die "duimzuigerij" precies zit. De heer Dorst heeft ons eerder verweten dat wij een "gate" zijn waar je alle kanten mee opkan, maar wij zijn zeker geen groep lemmingen die achter duimzuigerij aanlopen. Waar staan nu, naar het oordeel van de heer Dorst, onwaarheden in deze motie?

De heer **Dorst** (SGP). Onder meer wordt gesteld -- het is al door de heer Bierens onderstreept-- dat door de Splitsingswet DELTA zijn kredietwaardigheid zal verliezen. Ik verwijs in dit verband naar het woordje "hierdoor". Echter, er zijn ook veel ándere factoren. Als die op orde zouden zijn geweest, zou het denkbaar zijn geweest dat er géén sprake was van verlies van kredietwaardigheid. Verder constateer ik dat in de motie "700 tot 900 banen" worden genoemd. Voorzitter, kan de heer Schonis aangeven hoeveel mensen er op dit moment bij het commerciële bedrijf werken?

De heer **Schonis** (D66). Dat kan ik niet. Kunt u het wél?

De heer **Dorst** (SGP). DELTA heeft het vorige jaar een prachtig plan gemaakt: het Bedrijfsplan voor 2015. Daarin staat dat daar 637 mensen werken. Met de motie wordt dus aangeven dat er straks méér banen verdwijnen dan er nu mensen bij het commerciële bedrijf werken. Misschien neemt men de komende twee weken nog twee- tot driehonderd mensen aan... Voorzitter. Het kán gewoon niet.

De heer **Schonis** (D66). Kent u het effect "indirecte werkgelegenheid"?

De heer **Dorst** (SGP). Ze hebben op dit moment 73 inleenkrachten.

De heer **Schonis** (D66). Plus nog alle andere dingen.

De heer **Faasse** (ZL). Voorzitter. Ik constateer dat wij het hier in deze Staten in grote lijnen eigenlijk wel met elkaar eens zijn, maar wij proberen elkaar in deze discussie vliegen af te vangen en elkaars reputaties te beschadigen. Op deze manier doen wij erg ons best om de waarde die een gezamenlijke uitspraak van de Staten kan hebben, zoveel mogelijk te verminderen. Welnu, dat lijkt mij niet iets om onszelf mee te feliciteren. Er is gesproken over de mogelijkheid om de twee moties in elkaar te vlechten en ik verzoek u, voorzitter, om daarvoor de vergadering even te schorsen. Ik zou zeggen: laten wij toch, voor de camera's en voor het oog van het publiek, ophouden met te proberen om de leukste, de grappigste te zijn.

De **voorzitter.** Ik kan uw opmerking interpreteren als een concreet schorsingsverzoek maar ik stel voor dat nu eerst de overige woordvoerders het woord krijgen en dat daarna wordt nagegaan of het zinvol is om de vergadering te schorsen. Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Ook mijn fractie kent zorgen over de situatie waarin DELTA verkeert, over de werkgelegenheid en over de continuïteit van het bedrijf. Echter, wij krijgen van verschillende kanten tegenstrijdige signalen. De CEO van DELTA, de heer Kamerbeek, geeft duidelijk aan dat splitsing faillissement betekent, hetgeen weer betekent: gedwongen verkoop in onderdelen. De portefeuillehouder heeft het echter over risico op faillissement --dat is dus voor haar een belangrijk punt-- en over behoud van duurzame werkgelegenheid, risicobeperking en gezond rendement.

Voorzitter, de CEO wijst op de gevolgen van splitsing en neemt daarbij het woord "faillissement" in de mond. De provincie, als aandeelhouder, geeft het tegengestelde aan, namelijk dat de splitsing in feite geen enkel punt is, maar dat wij voor de toekomst wél bepaalde zaken moeten waarborgen. Tegen die achtergrond vindt de fractie van de PvZ de motie van de SP-fractie heel helder. Als deze motie het niet haalt, ziet zij ook de motie van de CDA-fractie als een verbetering. Echter, zoals de heer Faasse al heeft bepleit: probeer ze in elkaar te schuiven. Laten wij gezamenlijk Den Haag een signaal geven, en geen verdeeldheid tonen.

Voorzitter. Wij denken dat DELTA op een faillissement afstevent. Als gevolg van de splitsing kan dit proces nog worden versneld. Daarnaast zijn er uiteraard nog andere factoren die hier een rol spelen. Ik zou zeggen: verkoop nu DELTA, voordat het te laat is. Anders zijn wij én het geld én de werkgelegenheid kwijt. Besturen is ook: besluiten durven nemen. Wanneer er wordt afgesplitst, kan de waarde van het bedrijf dalen doordat er sprake

is van gedwongen verkoop van onderdelen. Hou je de zaak bij elkaar, dan blijft DELTA meer waard.

Stel nu, voorzitter, dat de splitsing wordt goedgekeurd, dan komt de creditrating om de hoek kijken. Gaat die rating omlaag, dan wordt DELTA nog minder interessant voor een fusie. Ben je een bedrijf met een rating A en je hebt te maken met bedrijf DELTA met rating C, dan ga je bij samenvoeging gemiddeld naar beneden. Daarnaast moet worden geconstateerd dat DELTA zo goed als al het tafelzilver heeft verkocht. Als de creditrating daadwerkelijk naar beneden gaat --al een paar keer is gezegd dat dat niet ondenkbaar is-- moet men op een gegeven moment honderden miljoenen in kasreserve aanhouden. Dat is verplicht, een gevolg van de regelgeving. Welnu, dat staat men helemáál met de rug tegen de muur. Als wij ons nu zorgen maken over 400 of 637 banen, voeg ik daaraan toe dat wij ons óók zorgen moeten maken over het geheel, die 1600 die bij een faillissement in het geding zijn.

Zetten wij het allemaal op een rijtje, voorzitter, dan komt de PvZ tot de conclusie dat er een faillissement aan zit te komen. Helaas, dat is onze conclusie. Nogmaals zou ik willen zeggen: probeer nu te voorkomen dat je én het geld én de werkgelegenheid kwijtraakt. Durf een besluit te nemen!

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ongeveer 36 interrupties geleden werd ik aangesproken door de fractie van de PvdA. Wij zouden DELTA niet als een nutsbedrijf zien. Welnu, ik onderstreep dat wij als enige fractie tégen de aandeelhoudersstrategie hebben gestemd, juist omdat wij DELTA wél als een nutsbedrijf zien. Graag roep ik de PvdA op om het amendement waarover ik eerder sprak, te steunen. Heel wat fracties gaan dat doen, inclusief die van het CDA, maar de PvdA-fractie heeft wat dit betreft in de Tweede Kamer een sleutelpositie. Als die fractie het amendement steunt en daardoor de invoering van de Splitsingswet wordt uitgesteld totdat er sprake is van een eerlijk Europees level playing field, is dat voor Zeeland het beste.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Ongeveer 37 interrupties geleden.... Ook wij zijn op een aantal zaken aangesproken en ik zal de eerste zijn om te erkennen dat zich bij een partij voortschrijdend inzicht kan voordoen. Wat GroenLinks betreft is dat dan in elk geval breed, gemeentelijk, provinciaal, landelijk en Europees. Er wordt één lijn gevolgd. Ook wij maken ons zorgen over de mensen, over het werk, over de continuïteit. Ik heb al gezegd dat wij ons ook grote zorgen maken waar het gaat om duurzame energie, het Energieakkoord en het terugdringen van de CO2-reductie. Het zijn vaak zaken die tot rechterlijke uitspraken leiden die vér boven het provinciale niveau uitstijgen. In feite is duidelijk dat wij bij deze materie meer en meer te maken krijgen met het Europese level playing field. Wij móeten dit Europees gaan zien en wij móeten met elkaar aandringen op het op Europees niveau nakomen van gemaakte afspraken.

Gelet op het voorgaande houd ik de CDA-fractie en andere fracties voor dat het wellicht goed is om gezamenlijk één en dezelfde insteek te kiezen. Immers, voor óns staat nog niet vast dat aanstaande woensdag die splitsing wordt doorgezet, écht niet. Voorzitter. Ook wij horen het CDA in de gemeenten iets anders zeggen dan het CDA in deze Staten, en wat het CDA aanstaande woensdag gaat zeggen, weet ik niet. En zo zijn er méér partijen, ook de SGP. Er zijn in gemeenteraden wel degelijk fracties geweest die hebben gestemd voor de SP-motie zoals die hier nu voor ons ligt. Dat leidt tot vraagtekens waar het gaat om de opstelling van die partijen. Hoe dan ook, GroenLinks houdt een helder verhaal.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. Als ik nu inga op wéér een insinuatie, dan ga ik voorbij aan de oproep van de heer Faasse om na te gaan hoe wij tot een gezamenlijk standpunt kunnen komen. Ik vind het jammer dat de fractie van GroenLinks zich kennelijk niet helemaal goed heeft voorbereid en denkt dat er veel verschil zit tussen de verschillende reacties, maar ik wil doorgaan naar mijn volgende stap: nagaan hoe wij vanuit Zeeland een gezamenlijk geluid kunnen laten horen. De heer Faasse heeft gelijk als hij erop doelt dat in feite de twee moties in elkaars verlengde liggen. De ene motie is gericht op de periode tot komende woensdag, de andere op de periode daarna. Dat is een gegeven op grond waarvan in een schorsing kan worden nagegaan of beide moties in elkaar kunnen worden geschoven.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. De fractie van GroenLinks heeft al eerder te horen gekregen dat zij zich misschien niet goed heeft voorbereid, maar ik onderstreep dat ik de behandeling van déze kwestie wel degelijk goed heb voorbereid. Gaat het om het tot stand brengen van één signaal in de richting van Den Haag, voorzitter, dan kan ik zeggen dat ook wij dat heel graag willen. Wat ons betreft is dat de lijn die in de SP-motie is verwoord. Dát is het signaal dat ook wordt gesteund door onder andere CDA- en SGP-fracties in Zeeuwse gemeenteraden. Het gaat toch om het Zeeuwse geluid?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Mevrouw Van Unen heeft aandacht gevraagd voor de compensatie waarop ik eerder heb geduid. Het is mogelijk --er moet nog op worden gestudeerd-- om voor de daling van de rating een compensatie af te spreken. Wij zeggen dan tegen de minister: wij hebben een aantal vragen, doe die splitsing nou voorzichtig, geef

daarvoor ruim de tijd, doe wat aan onze kerncentrale aangezien daarbij sprake is van een landelijk probleem, en elimineer de gevolgen van het niet hebben van een level playing field. Dat zijn de punten ten aanzien waarvan wij de minister bij de behandeling van de wet Stroom toezeggingen zullen vragen. Vervolgens moet er worden gestudeerd op de wijze waarop zo'n compensatie, al dan niet in samenhang met de kerncentrale, kan worden ingevuld.

De vraag die door de CU-fractie is gesteld, is in feite al beantwoord door de VVD-fractie. Voorzitter, als er niet wettelijk zou moeten worden gesplitst --of wanneer splitsing heel lang zou worden uitgesteld-- dan zouden wij, onder de voorwaarden die ik eerder heb geschetst, tóch tot een splitsing van het bedrijf moeten komen, om de dan nog aanwezige werkgelegenheid te borgen. Als wij niet oppassen, gaat het écht niet goed. Er moet bij het bedrijf wél wat gebeuren.

De heer Faasse doet een oproep en stelt daarbij: in feite zijn wij het eens. Voorzitter, als je deze zaak tot in de kern bekijkt, is de conclusie wellicht dat wij het misschien best wel eens zijn. Als er gesplitst moet worden --op dit moment is dat gewoon de wet-- hoe kunnen wij dat dan voor Eneco en DELTA zo zorgvuldig mogelijk doen, zodat arbeidsplaatsen niet verloren gaan?

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Een lagere creditrating krijgt een bedrijf gewoon... Hoe kan dat nu worden gecompenseerd? Als een bedrijf minder kredietwaardig wordt, gaan wij dan vragen of de Staat zich garant wil stellen? Dat lijkt mij onmogelijk.

Wat de kerncentrale betreft moet ik zeggen dat wij met betrekking tot Thermphos hebben gezien hoe de landelijke overheid zich opstelt. En dan zou die overheid een kerncentrale moeten overnemen terwijl het in 2033 misschien 500 miljoen kost om tot sanering te komen. Het zou ook het dubbele kunnen kosten... Ik wens de gedeputeerde veel succes.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Ik dank u voor die wens, maar het zou zomaar kunnen dat de Staat zich hiervoor verantwoordelijk maakt.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De indieners van motie nr. 4 handhaven hun motie. Uitleg hierover mag u aan de CDA-fractie vragen, want ik ben het spoor bijster.

De **voorzitter.** U bedoelt nu niet een uitleg over uw eigen motie?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Neen. Waar het gaat om de opstelling van de CDA-fractie ben ik het spoor bijster.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. Ook de indieners van motie nr. 5 handhaven hun motie en het gevolgde traject is mij volkomen duidelijk.

De **voorzitter.** Als voorzitter complimenteer ik de Staten met de wijze waarop er over deze zaak is gediscussieerd en de inhoudelijke argumenten zijn gewogen. Dit debat is belangrijk voor de toekomst, niet alleen die van DELTA maar, op termijn, ook die van de hele provincie. Ik constateer dat beide moties nu in stemming kunnen worden gebracht.

Motie nr. 4 van het lid Van Unen c.s. over uitstel eigendomssplitsing DELTA, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter.** Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GL, PvZ, D66 en 50+ voor deze motie hebben gestemd.

In stemming komt motie nr. 5 van het lid Kool-Blokland over beperking van de schade, verbonden aan eigendomssplitsing DELTA.

De **voorzitter.** Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Ik verzoek de indieners van deze motie om met het in stemming brengen ervan te wachten tot ná aanstaande woensdag.

De **voorzitter.** Dit is een vraag "tussendoor", gericht aan het adres van de indieners.

Mevrouw **Kool-Blokland** (CDA). Voorzitter. Datgene wat de heer Temmink nu vraagt, lijkt mij geen verstandige weg. Het lijkt mij goed om te zeggen: deze motie gaat in nadat bekend is geworden wat de stemming in de Tweede Kamer heeft opgeleverd. Dán is dit het traject; daar gaat de motie over.

De heer **Verburg** (CU). Voorzitter. Ik heb een opmerking over beide moties. In de wandelgang heb ik begrepen dat er een Zeeland-brede bijeenkomst komt en de heer Faasse heeft onderstreept dat het mooi zou zijn wanneer er één Zeeuws geluid zou klinken. Ik juich het toe dat die bijeenkomst wordt voorbereid. Dat lijkt mij heel belangrijk.

De heer **Veraart** (D66). Voorzitter. Nadat motie nr. 4 het niet heeft gehaald, komen wij tot de conclusie dat motie nr. 5 "second best" is. Daarom zullen wij voor deze motie stemmen. Overigens, wij hebben goed kennisgenomen van het feit dat ook de indieners van déze motie hun best zullen doen om te voorkomen dat wij datgene wat in de motie is verwoord, nodig hebben.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, ik sluit mij bij deze stemverklaring aan.

De heer **Temmink** (GL). Voorzitter. Wij zouden het op prijs stellen wanneer in deze motie de tweede overweging --overwogen wordt dat er een meerderheid in de Tweede Kamer lijkt te zijn die het kabinet volgt in zijn voornemen om de Wet onafhankelijk netbeheer door te zetten-- zou worden geschrapt. Immers, dat is niet zeker.

De heer **Willemse** (50+). Voorzitter. Ook mijn fractie zal motie nr. 5 steunen omdat zij deze motie als "second best" beschouwt.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Wij hopen dat wij met deze motie tóch één Zeeuws geluid in Den Haag kunnen laten horen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ook mijn fractie zal deze motie steunen, maar wij vinden het wel jammer dat het een zo zwak geluid is.

Motie nr. 5 wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Zojuist heb ik uit Den Haag een bericht gekregen waaruit blijkt dat aanstaande woensdag in eerste termijn vragen zullen worden beantwoord en dat in tweede termijn de Wet Stroom geamendeerd zou kunnen worden. Het moet dus inderdaad aanstaande woensdag allemaal duidelijk worden.

34. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten de resumptie van de besluiten aan de griffier over te laten.

35. Sluiting

De vergadering wordt te 13.10 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland in hun vergadering van 6 november 2015, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter.

, griffier.